

Sanni Kiri

LIIKKUVA VAI ERITYISALA?

Matka- ja ruokailukorvaukset verotuksessa

Opinnäytetyö

Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto

Tradenomi, julkishallinto ja juridiikka

2025

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Tradenomi (AMK)
Tekijä	Sanni Kiri
Työn nimi	Liikkuva vai erityisala? Matka- ja ruokailukorvaukset verotuksessa
Vuosi	2025
Sivut	36 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja	Sampo Järvinen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö sai alkunsa kirjoittajan havaittua epätietoisuutta liikkuvan ja erityisalan erottelussa verotuksen näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutustuttaa kirjoittaja sekä lukija edellä mainittujen alojen määritelmiin sekä yleisimpiin verovähennystilanteisiin, jotka liittyvät työstä aiheutuviin matka- ja ruokailukustannuksiin. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millä alalla vastaajat kokevat työskentelevänsä, kuinka hyvin he tuntevat alakohtaiset verovähennykset ja minkälaisia haasteita he kokevat näihin liittyen.

Opinnäytetyössä käydään yleisellä tasolla läpi ansiotuloverotusta Suomessa. Tämän jälkeen syvennytään liikkuvan ja erityisalan määritelmiin sekä ansiotulojen verovähennystilanteisiin matka- ja ruokailukustannusten osalta. Opinnäytetyön loppupuolella esitellään tutkimus ja sen tulokset kehitysehdotuksineen.

Opinnäytetyön tutkimusta varten luotiin kysely, jonka avulla selvitettiin kohderyhmien tietoisuutta työhön liittyvistä verovähennystilanteista. Kyselyä jaettiin sähköpostitse suomalaisille yritysille ja ammattipiirille sekä QR-koodein varustetuilla lapuilla paikallisesti. Kyselyyn vastauksia saatiin lopulta 13 kappaletta. Kyselytutkimuksen kato eli vastaamattomuus oli niin suurta, että tutkija lähestyi lisäksi Rakennusliitto ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n asiantuntijoita sähköpostihaastattelulla. Näitä vastauksia saatiin kolme.

Kyselylomake valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi, sillä sen avulla voitiin selvittää vastaajien ajatuksia ja kokemuksia. Sen myötä vastaajien anonymiteetti säilyi myös tutkijaa kohtaan – alustavan tiedustelun mukaan ihmiset eivät olleet halukkaita vastaamaan, mikäli ovat tunnistettavissa. Aineistoa analysoitiin kyselyn osalta kvantitatiivisin menetelmin ja sähköpostihaastattelun sekä avoimien kysymysten osalta kvalitatiivisin eli laadullisin menetelmin.

Tutkimus vahvisti sen, että liikkuvan ja erityisalan erottamisessa on haasteita. Vastaajien on vaikea hahmottaa, milloin ja millä perustein heidät katsotaan liikkuvan tai erityisalan työntekijöiksi. Tämä johtaa siihen, että työskentelyolosuhteita tulkitaan väärin ja täten vähennyksiä haetaan virheellisesti. Tiedon etsintään menee aikaa ja sen sisäistämisessä on vaikeuksia, jolloin moni hakee vahvistusta asiantuntijoilta.

Asiasanat: verovähennys, matkakulut, ateriakorvaus

Degree title	Bachelor of Business Administration
Author	Sanni Kiri
Thesis title	Deductions for special-sector workers and itinerant workers
Time	2025
Pages	36 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Sampo Järvinen

ABSTRACT

This thesis originated from the author's observation of uncertainty regarding the distinction between work which requires mobility and special sector work from a taxation perspective. The purpose of the thesis was to introduce both the author and the reader to the definitions of the sectors as well as the most common tax deduction situations related to travel and meal expenses incurred at work. The aim of the study was to investigate which sector the respondents feel they are working in, how well they are familiar with sector-specific tax deductions, and what kind of challenges they experience related to these.

The thesis provides an overview of earned income taxation in Finland at a general level. It then delves into the definitions of work which requires mobility and special sector work, along with tax deduction situations related to travel and meal expenses. At the end of the thesis, the research and its results, including suggestions for development, are presented.

A survey was created to assess the target groups' awareness of work-related tax deduction situations. The survey was distributed by email to Finnish companies and vocational institutions, as well as through locally distributed flyers with QR codes. Ultimately, 13 responses were received. The response rate was so low that the researcher also approached experts from the Finnish Construction Trade Union (Rakennusliitto ry) and the Electrical Workers' Union (Sähköalojen ammattiliitto ry) via email interviews. Three responses were received.

A questionnaire was chosen as the data collection method, as it allowed for exploring the respondents' thoughts and experiences. Through this method, the respondents' anonymity was preserved even from the researcher – according to preliminary inquiries, people were unwilling to respond if they could be identified. The data was analysed using quantitative methods for the questionnaire responses. Qualitative methods were used for the email interviews and open-ended questions.

The research confirmed that there are challenges in distinguishing between mobility-dependent workers and specialized sector workers. The respondents found it difficult to determine when and on what basis they are considered mobile or specialized sector employees. This leads to misinterpretations of working conditions, which in turn results in incorrect claims for deductions. The process of searching for information takes time, and there are difficulties in internalizing it, so many seek confirmation from experts.

Keywords: tax deduction, travel expenses, meal allowance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ANSIOTULON MÄÄRITELMÄ JA VEROTUS.....	2
3	ALOJEN MÄÄRITELMÄT	3
3.1	Liikkuva ala.....	3
3.2	Erytisala	4
4	LIKKUVAN ALAN JA ERITYISALAN VEROVÄHENNYKSET	5
4.1	Matkakuluvähennykset	6
4.1.1	Liikkuvaa työtä tekevän päivittäiset matkat.....	7
4.1.2	Erytisalojen päivittäiset matkat.....	9
4.1.3	Viikonloppumatkat	10
4.2	Ruokailukustannukset.....	11
4.2.1	Erytisalan ateriakorvaus.....	11
4.2.2	Lisääntyneet elantomenot työmatkalla.....	13
5	TUTKIMUKSEN KUVAUS	15
5.1	Kyselylomake tiedonkeruumenetelmänä	15
5.2	Kyselylomakkeen toteutus	16
6	TUTKIMUSTULOKSET	17
6.1	Kyselytutkimuksen tulokset.....	18
6.2	Asiantuntijoiden sähköpostihaastattelun tulokset.....	25
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	26
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET	26
8	LOPUKSI	28
	LÄHTEET	29

LIITE 1. WEBROPOL-KYSYMYKSET

LIITE 2. SÄHKÖPOSTIHAASTATTELUKYSYMYKSET

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on avata liikkuvan alan ja erityisalan eroavaisuuksia verotuksellisesta näkökulmasta – etenkin yleisimpien vähennysten osalta, joita ovat työstä aiheutuvat matka- ja ruokailukustannukset. Koen opinnäytetyön olevan loistava mahdollisuus sekä kirjoittajalle perehtyä aiheeseen tarkemmin että avata sitä myös aiheesta kiinnostuneille lukijoille.

Palkansaajien valvonnassa tulee vastaan selvittelytehtäviä liikkuvan ja erityisalan verovähennysvaatimuksista. Selvittelyissä huomataan, että asiakkaiden tieto on puutteellista tai lomakkeen täyttö virheellistä, jolloin vaatimuksista joudutaan poikkeamaan ja määräämään mahdollisesti myös lain mukainen veronkorotus. Aihe on monipuolinen ja jokainen tapaus arvioidaan tilannekohtaisesti työskentelyolosuhteiden perusteella.

Opinnäytetyö alkaa yleisellä osiolla ansiotuloverotuksesta, jotta ymmärrämme mitä ne ovat ja miten niitä verotetaan. Syvennymme erityisalan ja liikkuvan alan määritelmiin sekä tarkastelemme työstä aiheutuneiden matka- ja ruokailukulujen verovähennysoikeuksia vertailevalla otteella. Teoriaosuus on koottu julkisesti saatavilla olevasta tiedosta koskien verovuotta 2024. Tarkasta ajan-kohtaiset tiedot ja käytännöt esimerkiksi vero.fi-sivustolta.

Opinnäytetyön tutkimusosuudessa selvitin, miten vastaajat kokevat alojen erottelun ja vähennysoikeudet eri tilanteissa. Tutkimuskysymykseni oli ”Millainen on kohderyhmien ymmärrys liikkuvan ja erityisalan verovähennysoikeuksista?” ja alitutkimuskysymykset: ”Mikä on asiakkaiden ymmärrys liikkuvasta ja erityisalasta? Mitä haasteita hakemisessa on? Miten ohjeistusta ja hakemista voisi kehittää?”

Tutkimusosiossa selvitettiin kyselytutkimuksella liikkuvan ja erityisalan työnte-
kijöiden näkemystä omasta tilanteestaan, alojen eroista ja yleisimpien verovähennystilanteiden tulkinnasta. Kyselyn kato eli vastaamattomuus oli suurta. Tämän takia tutkimusta laajennettiin lähestymällä Rakennusliitto ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n asiantuntijoita sähköpostihaastattelun merkeissä.

2 ANSIOTULON MÄÄRITELMÄ JA VEROTUS

Opinnäytetyö keskittyy palkansaajan ansiotuloista tehtäviin vähennyksiin, joten tässä luvussa tutustumme lyhyesti ansiotulon määritelmään ja sen verotukseen. Ansiotuloiksi katsotaan kaikki muu kuin pääomatulo. Pääomatuloa on varallisuuden kerryttämä tulo. Suomessa pääomatuloiksi katsotaan esimerkiksi osinko- ja vuokratulot, voitto-osuudet ja luovutusvoitot (esim. asunnon myynnistä) sekä eräät korkotulot. (Valtiovarainministeriö 2024.)

Ansiotuloa ovat esimerkiksi palkkatulot ja niihin rinnastettavat etuudet, eläketulo sekä sosiaalietuudet, joihin kuuluvat mm. sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä työttömyystuki. Näistä maksetaan ansiotuloverotuksen mukaisesti veroa, jota käymme läpi seuraavassa luvussa. Verojen kertymistä turvataan ensisijaisesti ennakoperinnällä, joka takaa verojen tasaisen suorittamisen ja kertymisen verovuoden aikana. Ansiotulojen osalta tämä tapahtuu verokortilla, johon arvioidaan vuoden tulot. (Myllymäki ym. 2019, 64–65.)

Suomessa on käytössä ansiotulojen osalta progressiivinen verotus eli tulojen noustessa myös veroprosentti nousee. Progressiivisella verotuksella pyritään jakamaan verotaakka oikeudenmukaisesti verovelvollisten kesken. Tämän periaatteen mukaan on perusteltua ottaa enemmän veroja tulojen lisääntyessä, sillä täten maksettujen verojen määrä tuottaa suhteellisesti kaikille yhtä suuren uhrauksen. (Myllymäki ym. 2019, 36–39.)

Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikko 2025 (vero.fi 2024k)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
0–21 200	0,00	12,64
21 200–31 500	2 679,68	19,00
31 500–52 100	4 636,68	30,25
52 100–88 200	10 868,18	34,00
88 200–150 000	23 142,18	41,75
150 000–	48 943,68	44,25

Taulukko 1 osoittaa, että valtiolle maksettava vero kiristyy tulojen noustessa. Veroprosentti ei kasva tasaisesti vaan portaittain määriteltyjen tulotasojen perusteella. Progressiivista verotusta tarkastellaan veronmaksukyvyyn perusteella eli tulojen kasvaessa myös maksukyvyyn katsotaan lisääntyvän – tyypillistä tälle verotusajatukselle on, että maksukyvyyn ajatellaan kasvavan tuloja nopeammin. (Myllymäki ym. 2019, 36.)

Ansiotuloista maksetaan lisäksi kunnallisveroa ja mahdollisesti kirkollisveroa, joiden suuruudet määräytyvät jokaisessa kunnassa vuosittain. Verovuonna 2024 suurin kunnallisveroprosentti oli 19,7 Ahvenanmaan Kökarissa ja pienin puolestaan 4,4 Kauniaisissa. Evankelisluterilaisen seurakunnan tuloveroprosentti oli välillä 1–2 ja ortodoksisen seurakunnan 1,75–2,25. Edellä mainitut verot määräytyvät verovuotta edeltäneen vuoden lopun tilateen mukaan asuinkunnan ja kirkkoon kuulumisen osalta. (Verohallinnon päätökset VH/6444/00.01.00/2023.)

3 ALOJEN MÄÄRITELMÄT

Ennen kuin lähdemme syventymään ja vertailemaan liikkuvaa alaa ja erityis-alaa sekä niiden verovähennyksiä, tulee meidän ymmärtää alojen piirteet. Tässä luvussa tutustumme niiden määritelmiin ja ominaispiirteisiin. Liikkuvan alan ja erityisalan erottelussa toimialan lisäksi avainkysymyksenä on, muodostuuko tekijälle varsinaista työpaikkaa vai ei ja kuinka useasti työkohde vaihtuu.

Varsinainen työpaikka on määritelty Tuloverolaissa 30.12.1992/1535 paikaksi, jossa vakituisesti työskennellään. Varsinainen työpaikka muodostuu, mikäli työntekijä hakee työmääräyksiä tai säilyttää työasua ja -välineitä tietyssä tilassa. (72 b §.) Varsinaisia työpaikkoja voi olla myös useampia, mikäli työskennellään saman työnantajan eri toimipisteissä tai esimerkiksi osa-aikaisesti eri työnantajien palveluksessa. Verotuskäytännössä myös koti voi muodostua varsinaiseksi työpaikaksi. (Vero.fi 2024c, luku 3.)

3.1 Liikkuva ala

Verohallinnon syventävissä ohjeissa on viitattu korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen (KHO 2016:42), jonka mukaan liikkuvan alan määrittää työskente-

lypaikkojen päivittäinen tai viikoittainen vaihtelu. Verohallinnon syventävä ohjeistus katsoo liikkuvan alan työntekijäksi henkilön, joka työskentelee lyhytkestoisesti eri työskentelypaikoilla ja saman työnantajan palveluksessa kuten esimerkiksi autonkuljettajat, kotisairaanhoidajat ja siivoajat. (Vero.fi 2024c, luku 3.5.)

Liikkuvan alan työntekijöille yleensä muodostuu varsinainen työpaikka, jossa hän ei kuitenkaan vakituisesti työskentele. Tuloverolain 72 b §:n mukaan varsinaisena työpaikkana pidetään paikkaa, josta työntekijä hakee esimerkiksi työssä tarvittavan auton tai työvälineet ja jatkaa tämän jälkeen useisiin asiakaskohteisiin päivän tai viikon aikana. (Vero.fi 2024c luku 3.5.)

Liikkuvan alan työntekijän varsinaiseksi työpaikaksi saattaa muodostua myös oma asunto, mikäli työtä tehdään sieltä käsin. Tällainen tilanne syntyy, mikäli työn osapuolet ovat sopineet järjestelystä tai työnantajalla ei ole tarjota työskentelytiloja toimipaikassaan. (Vero.fi 2024c luku 3.4.) Etätyötilanteissa, joissa työntekijä saa valita etä- tai toimipaikkatyöskentelyn, kotia ei katsota varsinaiseksi työpaikaksi. (Vero.fi 2024c, luku 10.7.) Harvoissa tapauksissa varsinaista työpaikkaa ei muodostu ollenkaan – esimerkiksi pelkät sosiaalitalat eivät ole riittävät täyttämään määritelmää (Vero.fi 2024c, luku 3.5).

Liikkuvaa työtä tekevänä ei pidetä henkilöä, joka työskentelee pidempiaikaisia työjaksoja asiakasyrityksen toimipaikoissa. Tällaisesta tilanteesta on kyse esimerkiksi silloin, kun sähkö- tai putkiasentaja työskentelee uudis- ja saneerauskohteessa useamman viikon tai kuukauden. Hänen työskennellessä rakennusalalla häneen voidaan soveltaa erityisalan säännöksiä. (Vero.fi 2024c, luku 3.5.)

3.2 Erityisala

Tuloverolain 71 §:n 2 momentin mukaan erityisalaksi katsotaan toimialat, joilla erityinen työntekemispaiikka vaihtuu työn lyhytkestoisuuden vuoksi useasti – työntekijälle ei siis muodostu varsinaista työpaikkaa. Oikeus- ja verotuskäytännössä erityisaloina pidetään rakennus-, maanrakennus- ja metsäalaa. Toimiala tai ammattinimike eivät kuitenkaan suoranaisesti määritä erityisalalla

työskentelyä, vaan se arvioidaan tapauskohtaisesti työskentelyolosuhteiden perusteella.

Esimerkkinä edellisen kappaleen työskentelyolosuhteista ovat sähkö- ja putki- asentajat, jotka voivat olla tilanteensa mukaan joko erityisalan tai liikkuvan alan työntekijöitä. Erityisalan työntekijät työskentelevät työmaakohteissa pidemmän ajanjakson kerrallaan verrattuna liikkuvan alan työntekijöihin, joilla kohteet vaihtuvat päivittäin tai viikoittain. (Vero.fi 2024b, luku 2.)

Erityisalan työntekijä saattaa käydä työnantajan toimipaikassa esimerkiksi varastolla hakemassa rakennustarvikkeita tai noutamassa yrityksen pakettiauton. Tätä ei kuitenkaan katsota varsinaiseksi työpaikaksi, sillä työskentely tapahtuu muualla – työmaalla. Varsinainen työpaikka muodostuu, mikäli työntekijän työskentely samassa kohteessa kestää tuloverolain 72 a §: mukaisesti yli kolme vuotta ja tällöin erityisalan sääntelyä ei sovelleta yli menevältä ajalta. (Vero.fi 2024b, luku 4.)

Mikäli yli kolmen vuoden työskentely on jo aloittaessa tiedossa, varsinainen työpaikka muodostuu heti ensimmäisestä työskentelypäivästä. Mikäli tätä ei ole voitu ennakoida eli urakan kesto jatkuu alun perin sovittua kauemmin, varsinainen työpaikka muodostuu vasta kolmen vuoden määräajan jälkeen. (Vero.fi 2024b, luku 4.) Työskentelyn katkeaminen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja työskentelyn tapahtuminen toisessa työntekemispaiikassa aloittavat laskennan alusta (Tuloverolaki 72 a §).

4 LIKKUVAN ALAN JA ERITYISALAN VEROVÄHENNYKSET

Verovähennykset huojentavat maksettavan veron määrää. Palkansaajan tuloista tehtävät vähennykset pienentävät tulojen summaa, josta vero lasketaan. Tällä pyritään kannustamaan työntekoon ja välttämään työttömyysloukkuja. Osa vähennyksistä tulee automaattisesti ja osa täytyy vaatia itse joko voimassa olevalle verokortille tai jälkikäteen veroilmoituksella. (Veronmaksajat 2024.)

Automaattisista vähennyksistä nostan esiin tulonhankkimisvähennyksen, sillä käsittelemme seuraavissa luvuissa paljolti tulonhankkimiskuluja. Tulonhankkimisvähennyksen, enintään 750 euroa, saavat kaikki palkkatuloa ansaitsevat. Vähennyksen määrä on kuitenkin enintään palkkatulon verran, mikäli tuloa on alle 750 euroa. Tulonhankkimisvähennys huomioidaan sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Mikäli tulonhankkimiskulut ylittävät 750 euroa, ne tulee haakea omatoimisesti. (Vero.fi 2024d, luku 2.2.)

Vähennyskelpoisia tulonhankkimiskuluja ansiotuloista ovat tuloverolain 29 §:n mukaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot sekä aikaisempien vuosien vahvistetut ansiotulolajin tappiot (Vero.fi 2024d, luku 2.3). Näihin kuluihin lukeutuvat esimerkiksi työhön liittyvät matkakustannukset, työväline- ja työhuonekustannukset sekä koulutusmenot (Vero.fi 2024a, luku 1). Tulonhankkimiskuluiksi katsotaan myös työmarkkinajärjestöjen ja työttömyyskassojen jäsenmaksut sekä pakolliset vakuutusmaksut, joita ovat eläke-, työttömyysvakuutus- ja sairausvakuutusmaksut (Veronmaksajat 2024).

Seuraavissa luvuissa syvennymme työstä aiheutuviin matka- ja ruokailukuluihin, sillä nämä ovat yleisimpiä vähennyksiä liikkuvan ja erityisalan työntekijöiden kohdalla. Näiden osalta on myös eniten sekaannuksia ja poikkeuksia verotuksellisesta näkökulmasta, joten käymme vähennykset läpi vertailevalla otteella ja esimerkkitapauksin.

4.1 Matkakuluvähennykset

Matkakulut ovat yksi yleisimmin haettu verovähennys, ja verotuksen näkökulmasta matkoja onkin monenlaisia – varsinaiselle työpaikalle, toissijaiselle työpaikalle, erityiselle työntekemispaikalle, työmatkalle ja viikonloppumatkalle. Matkojen verokohteluissa on eroa ja niihin vaikuttaa myös mahdolliset työnantajan maksamat korvaukset. (Vero.fi 2024c, luku 1.)

Työnantaja voi korvata työntekijälleen matkoista aiheutuvia kuluja. Verohallinto määrää vuosittain verovapaan korvauksen kuten kilometrikorvauksen enimmäismäärän, muttei velvoita työnantajaa sitä maksamaan. Työnantajan maksamat korvaukset perustuvat työehtosopimukseen, työsopimukseen tai työnantajan käytäntöön. (Veronmaksajat 2025.) Mikäli työnantaja ei maksa

korvauksia, verovelvollinen voi hakea niitä verotuksessaan ja tätä käymme seuraavissa luvuissa läpi.

4.1.1 Liikkuvaa työtä tekevän päivittäiset matkat

Asunnon ja työpaikan välisellä matkalla tarkoitetaan verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan väliä. Näitä matkakustannuksia verovelvollinen voi vähentää verotuksessa halvimman kulkuneuvon mukaan 7 000 euroon asti verovuodesta 2024 alkaen, mikäli kustannukset ylittävät omavastuuosuuden. Omavastuuosuus on 900 euroa. (Tuloverolaki 5. luku 93. §.) Omavastuu pienenee 80 eurolla jokaista täyttä työttömyyskorvauskuukautta kohden, mikäli verovelvollinen on ollut osan vuotta työtön työnhakija. Näissä tapauksissa omavastuun määrä on kuitenkin vähintään 140 euroa. (Vero.fi 2024f, luku 2.2.)

Liikkuvaa työtä tekevillä on yleensä varsinainen työpaikka, jossa säilytetään työvaatteita ja -välineitä sekä haetaan esimerkiksi kulkuneuvo tai työmääräykset. Nämä kodin ja työpaikan väliset matkakulut vähennetään halvimman kulkuneuvon mukaan, vaikka todellisuudessa matkan olisi tehnyt esimerkiksi omalla autolla. (Vero.fi 2024c, luku 3.5.)

Yleensä julkinen kulkuneuvo on halvin ja tällöin kulut tulee laskea edullisimman lippuhinnan mukaan. Matkat saa vähentää oman kulkuneuvon käytön mukaan vain, jos

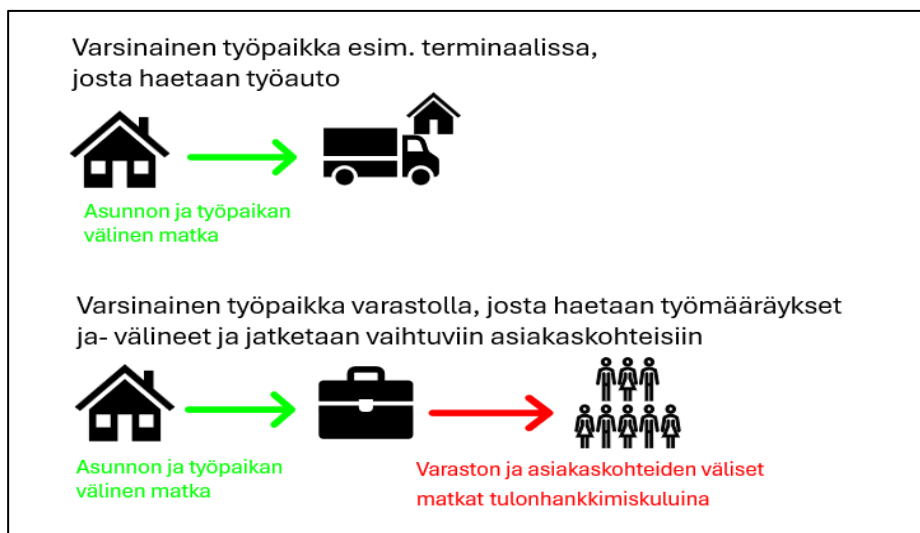
- julkista kulkuneuvoa ei ole käytettävissä
- kävelymatkaa tulee vähintään kolme kilometriä yhdensuuntaisella julkisen kulkuneuvon matkalla
- odotusaika meno-paluumatkalla on yli 2 tuntia tai
- matkan alkamis-/päättymisaika on 00.00–05.00 välisenä aikana.

Oman kulkuneuvon käyttöperusteeksi ei siis hyväksytä esimerkiksi matkan taittamista nopeammassa ajassa, auton tarvetta työssä tai lapsen kuljetusta työmatkalla. (Vero.fi 2024g.) Mikäli ehdot oman kulkuneuvon mukaiseen vähennykseen täytyvät, saa matkat vähentää alla olevan taulukon 2 arvojen mukaisesti.

Taulukko 2. Asunnon ja työpaikan väliset matkakuluvähennykset vuonna 2024 (Vero.fi 2024i)

Kulkuneuvo	Vähennyksen määrä asunto- työ- paikka välillä (€/km)
oma auto	0,27
työsuhdeauto (käyttöetu)	0,21
vapaan autoedun auto	0,21
moottoripyörä/kevyt nelipyörä	0,21
mopo	0,12
polkupyörä, myös sähköinen	100,00€/vuosi

Matkat varsinaiselta työpaikalta vaihtuviin kohteisiin saa puolestaan vähentää tulonhankkimiskuluina, mikäli ne tehdään omalla kulkuvälineellä. Tulonhankkimiskuluina vähennettävissä matkakustannuksissa ei ole ylärajaa ja ne huomioidaan matkaan käytetyn kulkuneuvon mukaan. Näistä kuluista saa vähentää sen osuuden, jota ei ole korvattu työnantajan toimesta. (Vero.fi 2024h.) Tulonhankkimiskuluja tulee olla yhteensä yli 750 euroa (automaattinen vähennys), jotta niiden ilmoittamisesta on verotuksessa hyötyä. Tulonhankkimiskulut käsitelimme luvussa 4.

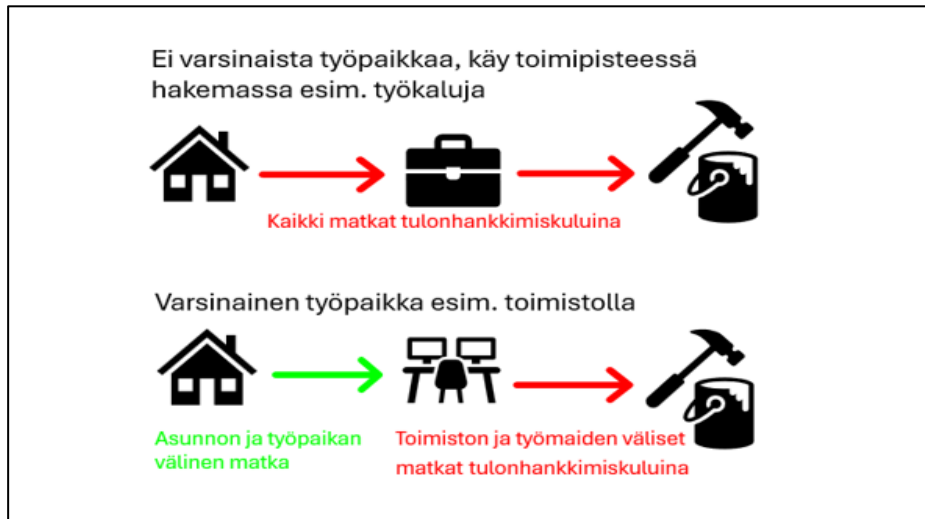
Kuva 1. Liikkuvan alan tavanomaisimmat matkakuluvähennystilanteet (Vero.fi 2024h)

Kuvassa 1 on visuaalisesti esitetty tässä luvussa käydyt tilanteet. Vihreät nuolet kuvastavat asunnon ja työpaikan välisiä matkoja, jotka vähennetään halvimman kulkuneuvon mukaan. Punaisella on merkitty matkat, jotka liikkuvan

alan työntekijä voi vähentää tulonhankkimiskuluina, mikäli on tehnyt ne omalla kulkuvälineellä eikä työnantaja ole näitä korvannut.

4.1.2 Erityisalojen päivittäiset matkat

Työntekijät, joilla ei ole varsinaista työpaikkaa saavat vähentää matkat kotoa tai työasunnolta erityiselle työntekemispaikalle tulonhankkimiskuluina kohdassa Matkakulut – Erityisalan matkat. Nämä matkat saa vähentää käytetyn kulkuneuvon mukaan (esim. oma auto 0,27€/km/2024) ilman ylärajaa. Matkojen osoitteet, kilometrimäärät ja ajankohdat tulee kirjata manuaaliseen tai sähköiseen ajokirjaan ja toimittaa Verohallinnolle pyydettyäessä. (Vero.fi 2024b, luku 5.1.)

Kuva 2. Erityisalan tavanomaisimmat matkakuluvähennystilanteet (vero.fi 2024b)

Erityisalalla työskentelevälle voi muodostua myös varsinainen työpaikka. Mikäli esimerkiksi rakennusmestari tai työnjohtaja työskentelee rakennusliikkeen toimistolla kerran viikossa, katsotaan se hänen varsinaiseksi työpaikakseen. Varsinainen työpaikka muodostuu myös silloin, jos erityisalan työntekijä työskentelee samassa työmaakohteessa yli kolme vuotta. (Vero.fi 2024b, luku 4.)

Varsinaisen työpaikan muodostuessa erityisalan säännökset eivät päde eli henkilö ei voi vaatia verotuksessaan asunnon ja varsinaisen työpaikan matkoja tulonhankkimiskuluina. Näissä tapauksissa erityisalan työntekijä on matkakustannusten korvauksissa samassa asemassa kuin muidenkin alojen työntekijät. (Vero.fi 2024b, luku 4.) Varsinaisen työpaikan vaikutus matkakuluihin on visualisoitu kuvan 2 alemmalla rivillä.

Varsinaisen työpaikan muodostumista tarkastellaan työskentelyolosuhteiden perusteella. Esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeuden 6.3.2009 antama päätös 07172-3/07/8101, jossa rakennusalan henkilö työskenteli Kilpilahden teollisuusalueella yhtäjaksoisesti lähes kaksi vuotta. Hänellä oli jatkuvasti rakentamisen ja kunnossapidon urakoita teollisuusalueella, jonne hän kulki omalla ajoneuvolla lähellä sijaitsevasta kodistaan. Koska kulkeminen oli päivittäistä ja koti sijaitsi teollisuusalueen läheisyydessä, katsottiin työskentelyolosuhteet vakiintuneiksi. Henkilö ei ollut oikeutettu vähentämään matkoja tulonhankkimiskuluina, eikä täten myöskään kaavamaisen ateriakorvauksen määrää päivittäisiltä matkoiltaan. Ateriakorvauksesta kerrotaan luvussa 4.2.1.

4.1.3 Viikonloppumatkat

Viikonloppumatkoja tarkastellessa otetaan huomioon perhetilanne ja varsinaisen työpaikan muodostuminen toiselle paikkakunnalle. Verotuksessa perheelliseksi katsotaan henkilö, jolla

- on alaikäisiä lapsia tai
- on avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa tai
- on avoliitossa henkilön kanssa, joilla on yhteinen lapsi tai he ovat aiemmin olleet naimisissa keskenään. (Vero.fi 2024f, luku 2.3.)

Varsinaisen työpaikan määritelmän käsittelimme luvussa 3.

Jos koti ja perhe ovat toisella paikkakunnalla kuin vakituinen työpaikka ja tämän takia joudutaan yöpymään työpäivät työskentelypaikkakunnalla, on henkilö oikeutettu vähentämään viikonloppumatkat. Viikonloppumatkat vähennetään halvimman kulkuneuvon mukaan kohdassa Matkakulut – Viikonloppumatkat. Mikäli vastaavassa tilanteessa on perheetön henkilö, ei hän voi vähentää työskentelypaikkakunnalta matkoja kotiinsa. (Vero.fi 2024f, luku 2.3.)

Kun työskennellään tilapäisesti (enintään 3 vuotta) erityisellä työntekemispai-
kalla, perhesuhteilla ei ole merkitystä viikonloppumatkojen vähennyskelpoisuuteen. Työkomennuksen aikana tehdyt viikonloppumatkat tulee vähentää halvimman kulkuneuvon mukaan. Työkomennuksen keskeytyessä (esim.

loma, sairausloma tai majoituksen puute viikonloppuna) matkat voidaan vähentää tulonhankkimiskuluina (työmatkana) käytetyn kulkuneuvon mukaan siltä osin kuin työnantaja ei ole niitä korvannut. (Vero.fi 2024c, luku 7.2.)

Esimerkkinä Korkeimman hallinto-oikeuden 23.9.2005 antama päätös 1235/2/04 louhinta- ja murskausalalla (erityisala) työskentelevästä henkilöstä. Henkilön työkohteet kestivät 1–3 kuukautta ja työviikkoina hänellä oli mahdollisuus majoittua työnantajan järjestämässä parakkiasunnossa tai majatalossa. Majoitusta ei järjestetty viikonlopuiksi, joten työkomennus katsottiin keskeytyneeksi ja erityisalan työntekijä oli oikeutettu vähentämään kotipaikkakunnan ja erityisen työntekemispaikan väliset viikonloppumatkat työmatkoina eli tulonhankkimiskuluina.

Mikäli erityisalan työntekijä asuu työskentelypaikkakunnalla yli kolme vuotta, muodostuu hänelle työskentelypaikkakunnalle kakkosasunto. Tällöin perheellinen erityisalan työntekijä voi vähentää viikonloppumatkat kakkosasunnolta kotiin halvimman kulkuneuvon mukaan. Perheetön työntekijä puolestaan menettää tämän oikeuden. (Vero.fi 2024b, luku 6.4.2.)

4.2 Ruokailukustannukset

Työnantaja voi korvata työntekijälleen lisääntyneitä elantomenoja työmatkalta. Verohallinto määrää mm. verovapaan päivärahan enimmäismäärän, muttei velvoita työnantajaa sitä maksamaan. Työnantajan maksamat korvaukset perustuvat työehtosopimukseen, työsopimukseen tai työnantajan käytäntöön. (Veronmaksajat 2025a.) Mikäli työnantaja ei näitä korvaa, verovelvollinen voi vähentää verotuksessaan tulonhankkimiskuluina ruokailukustannuksia, jotka ovat aiheutuneet erityisellä työntekemispaikalla tai työmatkalla. Näitä vähennyksiä kutsutaan ateriakorvaukseksi ja lisääntyneiksi elantomenoiksi.

4.2.1 Erityisalan ateriakorvaus

Työnantaja voi maksaa erityisalan tekijälle tuloverolain 71 §:n 1 momentin mukaista verovapaata ateriakorvausta, mikäli työmaalle tai sen välittömään läheisyyteen (yhden kilometrin säteelle) ei ole järjestetty ruokailua eikä palkansaa-jalle ole maksettu päivärahaa. Jos työnantaja ei maksa korvausta, työntekijä

voi vaatia henkilökohtaisessa verotuksessaan päivittäisiltä matkoilta ateriakorvauksen lisääntyneinä elantokuluina. (Vero.fi 2024b, luku 5.2.)

Kaavamaisen ateriakorvauksen määrä on 12,75 euroa vuonna 2024 ja mikäli työpäivä on kestänyt yli 11 tuntia sisältämättä matkustusaikoja, on kaavamainen ateriakorvaus kaksinkertainen eli 25,50 euroa yhtä työpäivää kohden. Kaavamaisen ateriakorvauksen saamiseksi työntekijän on pyydettyessä toimittava selvitys erityisalalla työskentelystä, työnantajasta, työajasta ja -päivien lukumäärästä sekä työmaiden sijainnista. Kaavamaisessa ateriakorvauksessa ei tarvitse selvittää todellisten ruokailukustannusten määrää. (Vero.fi 2024b, luku 5.2.)

Erityisalalla työskentelevälle voi muodostua myös varsinainen työpaikka. Mikäli esimerkiksi rakennusmestari tai työnjohtaja työskentelee rakennusliikkeen toimistolla kerran viikossa tai erityisalan työntekijä samassa kohteessa yli kolme vuotta, katsotaan se varsinaiseksi työpaikaksi. Tällöin erityisalan säännökset eivät päde eli henkilö ei voi vaatia kaavamaista ateriakorvausta verotuksessaan. (Vero.fi 2024b, luku 4.) Seuraavissa kappaleissa käymme läpi esimerkkejä näistä tilanteista.

Korkeimman hallinto-oikeuden 19.8.2004 antamassa päätöksessä 1270/2/03 rakennusmies oli työskennellyt keskussairaalan työmaa-alueella pitkäaikaisesti vuosina 1994–1998. Rakennusmies vetosi alueella olevan kolme eri rakennusurakkakohdetta, mutta sekä hallinto-oikeus että korkein hallinto-oikeus katsoivat tämän yhdeksi rakennuskokonaisuudeksi. Henkilö ei työskennellyt muualla sijaitsevilla työkohteilla, joten keskussairaalan työmaa-alue katsottiin hänen varsinaiseksi työpaikakseen kolmen vuoden määräajan täyttymisen jälkeen. Täten verovuodelta 1997 henkilö ei ollut oikeutettu vähentämään ateriakorvausta vastaavaa määrää.

Itä-Suomen hallinto-oikeuden 2.12.2015 antamassa päätöksessä 01060/15/8101 rakennusmestari oli työskennellyt rakennustyömaalla 55 päivänä. Työmaalle oli kuljettu suoraan kotoa ja työvaatteita sekä -välineitä oli säilytetty työmaalla sijainneessa toimistohuoneessa. Työpiste oli rakennettu väliaikaisesti rakennustyön keston ajaksi. Verotuksen oikaisulautakunta katsoi tämän varsinaiseksi työpaikaksi, mutta hallinto-oikeus kumosi päätöksen, sillä

kyseessä oli tuloverolain 72 a §:n mukainen tilapäinen työskentely erityisellä työntekemispaikalla. Työnantaja ei ollut järjestänyt ruokailua työntekemispai-kan läheisyydessä eikä maksanut korvauksia, joten rakennusmestari oli oikeu-tettu ateriakorvaukseen verotuksessaan.

Työnantajien tarjoamien lounaseteleiden vastaanottomahdollisuus evää oi-keuden ateriakorvaukseen. (Vero.fi 2024b, luku 4.) Esimerkkinä Turun hal-linto-oikeuden 5.9.2001 antama päätös 00483/01/1000, jossa rakennusmes-tari haki tulonhakkimiskuluina vähennettäväksi ateriakorvausta vastaavaa määrää. Hän vetosi erityisalalla työskentelyyn, jossa työkohteet ovat tilapäisiä rakennustyömaita ja työn luonne verrattavissa samalla työmaalla työskentele-viin muurareihin ja kirvesmiehiin. Selvityksen mukaan rakennusmestari oli kui-tenkin aiempina vuosina ostanut lounaseteleitä ja hänellä oli tähän edelleen mahdollisuus. Työskentelypaikkojen sijainnit eivät myöskään olleet esteenä lounaseteleiden käytölle, joten rakennusmestarilla ei ollut oikeutta ateriakor-vausvähennykseen.

4.2.2 Lisääntyneet elantomenot työmatkalla

Päivittäisiltä matkoilta kaavamaiseen *ateriakorvausvähennykseen* ovat oikeu-tettuja vain erityisalan työntekijät. Muiden, kuten liikkuvan alan työntekijöiden kohdalla puhutaan työmatkan aiheuttamista lisääntyneistä elantomenoista. Työmatka on verotuksessa määritelty tilapäiseksi matkaksi, joka tehdään var-sinaisen työpaikan ulkopuolelle. Työntekijä siis työskentelee erityisellä työnte-kemispaikalla, jotta saa työtehtävänsä suoritettua. Työmatkoiksi ei katsota asunnon ja varsinaisten tai toissijaisten työpaikkojen välisiä matkoja eikä työ-komennuksen aikana tehtyjä viikonloppumatkoja. (Vero.fi 2024f, luku 3.1.)

Työmatkavähennyksiä hakevan tulee pyydettäessä esittää tositteet ja antaa kattava selvitys työmatkoista. Selvityksestä tulee ilmetä työmatkojen kohde, kesto ja etäisyys sekä perustelut, miten työmatkan menot poikkeavat tavan-omaisista elantomenoista. Verotuksessa vähennetään se osuus, jota työnan-taja ei ole korvannut esimerkiksi ateriakorvauksen tai päivärahan muodossa. Todellisten kulujen vähentämiseen ei ole työmatkan kesto- tai etäisyysvaati-muksia, jotka käymme läpi seuraavassa kappaleessa. (Vero.fi 2024f, luku 4.2.)

Kaavamainen vähennys edellyttää edellä mainittujen selvitysten lisäksi kesto- ja etäisyysvaatimusten täyttymistä. Erityisen työntekemispaikan tulee olla yli 15 kilometrin päässä työmatkan lähtöpisteestä (varsinainen työpaikka/asunto) ja yli 5 kilometrin päässä sekä varsinaisesta työpaikasta että asunnosta. Työmatkan tulee kestää yli 6 tuntia, jolloin Verohallinnon vuoden 2024 yhtenäistämisohjeen mukaan verotuksessa vähennettävä määrä kotimaassa on 19 euroa vuorokaudessa. Yli 10 tuntia kestäneeltä työmatkalta vähennys on 34 euroa vuorokaudessa. (Vero.fi 2024f, luku 4.3.)

Keskusverolautakunnan 21.10.2009 antamassa päätöksessä 871/80/2009 henkilö työskenteli öljy- ja kaasuteollisuudessa projekti-insinöörinä. Työnantaja teki sopimuksen, jossa henkilö työskenteli vuoden laatuinsinöörinä eri paikkakunnalla ja eri yrityksen määrittämässä työtehtävissä. Vuoden kestävä ja toisella paikkakunnalla sijaitseva työpiste katsottiin erityiseksi työntekemispai- kaksi, jolloin henkilö oli oikeutettu työmatkaltaan verovapaisiin matkakustan- nusten korvauksiin.

Erityisalan työntekijän kohdalla vähennys edellyttää yllä mainittujen lisäksi yö- pymistä työmatkalla sekä varsinaisen asunnon (kodin) sijaitsemista muualla. Esimerkkinä kirvesmies, joka asuu perheineen Rovaniemellä. Kirvesmies työskentelee 50 päivää rakennuskohteessa Oulussa ja yöpyy työnantajan jär- jestämässä asunnossa. Hän voi verotuksessaan vaatia joko kuitteihin perustu- vat lisääntyneet elantomenot vähennettäviksi tai Verohallinnon yhtenäistämiso- hjeen mukaisen kaavamaisen arvon niiltä päiviltä kuin työnantaja ei ole mak- sanut ateria- tai päivärahaa ja edellytykset täyttyvät. (Vero.fi 2024b, luku 6.2.2.)

Mikäli yöpyminen samassa asunnossa tai lähialueella kestää Tuloverolain 72 a §:n määräajan eli yli kolme vuotta, työntekijälle muodostuu kakkosasunto. Tällöin majoittumista katsotaan asumisena ja erityisalan työntekijä voi vähen- tää vain ateriakorvausta vastaavan määrän. (Vero.fi 2024b, luku 6.2.2.) Kor- keimman hallinto-oikeuden 1.10.2012 antamassa päätöksessä 3680/2/10 uu- dis- ja saneerauskohteiden tasoite- ja maalausurakointiin erikoistunut yhtiö oli maksanut ulkomaisille työntekijöille päivärahaa toimittamatta niistä ennakonpi- dätystä.

Usealla työntekijällä oli kotimaassaan vakituinen asunto ja perhe. Työntekijät olivat työskennelleet Suomessa niin pitkään, että he olivat yleisesti verovelvollisia. Työnantajan järjestämää majoitusta pääkaupunkiseudulla ei täten voitu pitää työmatkalla yöpymisenä, vaan majoitus katsottiin kakkosasunnoksi, josta työntekijät kävivät työkohteissa. Tapauksessa päivärahat katsottiin veronalaiseksi palkaksi siltä osin, kun ne ylittivät ateriakorvauksen määrän.

5 TUTKIMUKSEN KUVAUS

Kokemuksen perusteella oli tieto, että liikkuvan ja erityisalan työntekijöillä on haasteita matka- ja ruokailukustannuksiin liittyvissä verovähennyksissä. Tutkimuksen tarkoituksena oli etsiä selitystä tähän ongelmaan. Selittävä tutkimus etsii syy–seuraus suhteita, jolloin tutkimusstrategiana voidaan käyttää kvantitatiivista ja/tai kvalitatiivista lähestymistapaa (Hirsjärvi ym. 2010, 138). Käytännössä näitä suuntauksia on vaikea tarkasti erottaa toisistaan ja ne nähdäänkin toisiaan täydentävinä lähestymistapoina (Hirsjärvi ym. 2010, 136).

Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä keskittyy numeerisen datan keräämiseen ja analysointiin, jolloin tuotoksena on tilastoja. Tätä menetelmää käytetään, kun halutaan testata hypoteeseja tai tutkia suuria otoksia. Tutkimusaineisto koostuu kyselyistä, tilastollisista mittauksista tai kokeellisista asetelmista. Kvantitatiivisella tutkimuksella voidaan selvittää esimerkiksi syy-seuraussuhteita, jakaumia tai ilmiöiden yleisyyttä. (Creswell & Creswell 2023, 157–158.)

Kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä pyritään syvällisen ja yksityiskohtaisen tiedon hankintaan kokemusten, ajatusten ja näkemysten kautta. Tutkimus on joustavampaa kvantitatiiviseen tutkimukseen verrattuna. Aineistoa kerätään haastattelujen, ryhmäkeskustelujen ja havainnoinnin pohjalta, jolloin aineiston määrällinen mittaaminen on haastavaa. Menetelmän tavoitteena on kehittää syvällistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. (Creswell & Creswell 2023, 192–193.)

5.1 Kyselylomake tiedonkeruumenetelmänä

Kyselyä ja haastattelua käytetään, kun halutaan tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii tavallaan. Tutkimuksen kyselylomake tulee suunnitella

huolellisesti, sillä sitä ei voi enää muuttaa vastausten jälkeen. Tutkimuksen onnistumiseksi lomakkeessa täytyy olla sisällöllisesti oikeita kysymyksiä. Niitä suunnitellessa on tärkeää ymmärtää, mitä tutkitaan ja mistä tutkittava ilmiö koostuu. (Vehkalahti 2019, 20–21.) Kyselylomake tulisikin testata etukäteen muutamalla kohderyhmään kuuluvalla, jolloin tutkija saa palautetta ohjeistusten ymmärrettävyydestä, turhista kysymyksistä tai oleellisten kysymysten puuttumisesta (Vehkalahti 2019, 48).

Kyselytutkimuksessa käytetään pääasiassa suljettuja eli strukturoituja kysymyksiä, jolloin vastaajalle annetaan valmiit vastausvaihtoehdot. Tämä selkeyttää mittausta ja helpottaa tietojen käsittelyä. (Vehkalahti 2019, 24.) Vastaajalle tulee tarjota myös vaihtoehto 'ei mielipidettä'. Tällöin vastaajaa ei pakoteta valitsemaan annetuista mielipiteistä, mikäli ne eivät vastaa hänen käsitystään. (Hirsjärvi ym. 2010, 203.)

Suljettujen kysymysten lisäksi kyselyssä voi olla myös avoimia kysymyksiä. Niiden käsittely on työläämpää, mutta vastaukset saattavat antaa tutkimuksen kannalta oleellista tietoa. (Vehkalahti 2019, 25.) Avoimissa kysymyksissä vastaaja pystyy ilmaisemaan itseään omin sanoin, joka puolestaan voi olla tutkijalle hyödyllistä aineiston luotettavuuden ja poikkeavien vastausten tulkinnan osalta. (Hirsjärvi ym. 2010, 201.)

5.2 Kyselylomakkeen toteutus

Aiheen parissa työskentelyn ja kollegakeskustelujen myötä oli tieto siitä, että verovähennyksien hakemisessa on epätietoisuutta. Lomakkeita täytetään virheellisesti ja alojen työntekijät eivät aina tiedä, mihin ovat oikeutettuja ja mihin eivät. Tutkimuksella oli tarkoitus selvittää, mikä hakemisessa koetaan haastavana ja miten vastaajat näkevät vähennysoikeuden erilaisissa tilanteissa. Tutkimuskysymykseni oli "Millainen on kohderyhmien ymmärrys liikkuvan ja erityisalan verovähennysoikeuksista?" ja alitutkimuskysymykset: "Mikä on asiakkaiden ymmärrys liikkuvasta ja erityisalasta? Mitä haasteita hakemisessa on? Miten ohjeistusta ja hakemista voisi kehittää?"

Tutkimuksessa perusjoukkona olivat erityisalan- ja liikkuvan alan työntekijät sekä aloille valmistuvat rajautuen seuraaviin toimialoihin: rakennus- tai maanrakennusala, pintakäsittelyala, talotekniikka-ala, sähkö- tai automaatioala sekä kuljetusala. Heistä tarkastelimme satunnaisotosta, joka muodostui kyselyn jakamismahdollisuuden myötä. Kyselyä jaettiin alalla työskenteleville tuuille, QR-koodilla paikallisella huoltoasemalla, sähköpostitse yrityksille ympäri Suomen sekä kolmelle ammattipistolle. Verotuskäytännöt ovat kaikille samat, joten vastaajia ei rajattu esimerkiksi asuinkunnan mukaan.

Tämän opinnäytetyön tutkimustyyppinä toimi survey-tutkimus, sillä tämän myötä vastaajat pysyivät anonyymeina myös tutkijalle. Päädyin tähän ratkaisuun, sillä vastaajat eivät olleet suostuvaisia veroasioita koskeviin haastatteluihin. Kyselylomakkeessa (liite 1) oli 17 kysymystä, jotka selvittivät vastaajan taustatietoja sekä vastaajien tämänhetkistä ymmärrystä alojen yleisimpiin verovähennystilanteisiin. Avoimet kysymykset antoivat vastaajalle mahdollisuuden kertoa omin sanoin ajatuksensa. Vastaajat saivat halutessaan käyttää tietolähteitä.

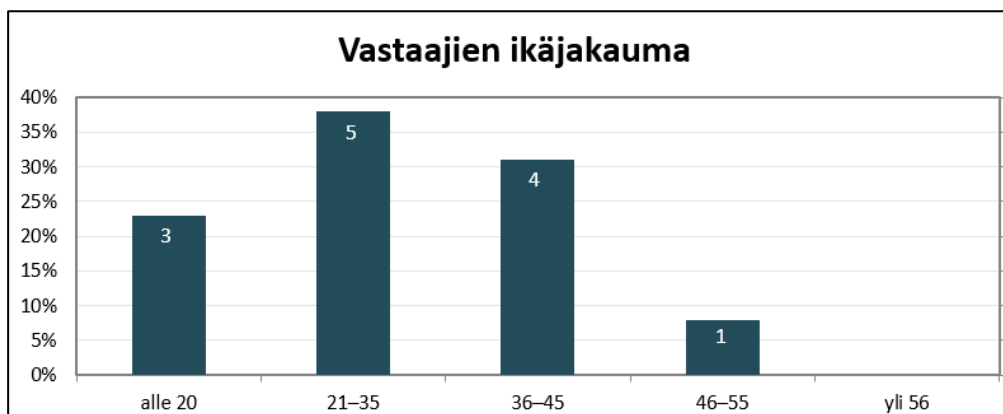
Laatimani kyselylomake esitettiin kahdella henkilöllä. Testin perusteella vastausaika oli 30–45 minuuttia, joten kyselyä lyhennettiin huomattavasti (vastausaika 5–10 min) ja uudelleen muotoiltiin, jotta vastaajien motivaatio pysyisi loppuun asti. Kyselyssä kato eli vastaamattomuus oli suurta, joten lähestyin lisäksi sähköpostihaastattelulla (liite 2) Rakennusliitto ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n asiantuntijoita, sillä he työskentelevät aiheen parissa neuvonalojen työntekijöitä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

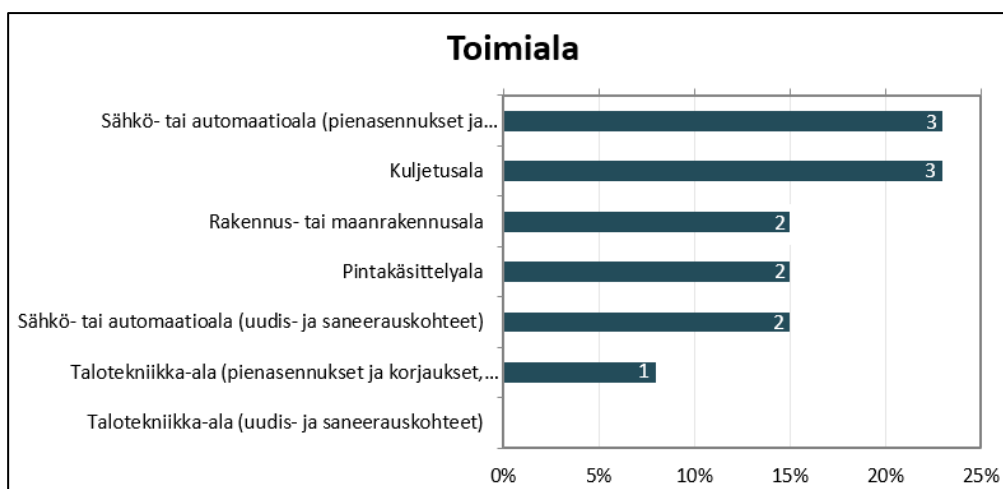
Kysely avattiin 10.1.2025 ja vastauksia saatiin 13 kappaletta (n=13) 2,5 viikon aikana. 27.1.2025 lähetettyyn sähköpostihaastatteluun vastasi 3 Rakennusliitto ry:n asiantuntijaa (n=3). Opinnäytetyön määrällinen aineisto siirrettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmaan ja visualisoitiin sen avulla. Avoimet kysymykset ja sähköpostihaastattelun vastaukset analysoitiin laadullisin menetelmin kuten sisällönanalyysillä toistuvien ilmiöiden osalta, vertailemalla eroja ja yhtäläisyyksiä sekä tulosten havainnollistamisella käyttäen sitaatteja aineistosta.

6.1 Kyselytutkimuksen tulokset

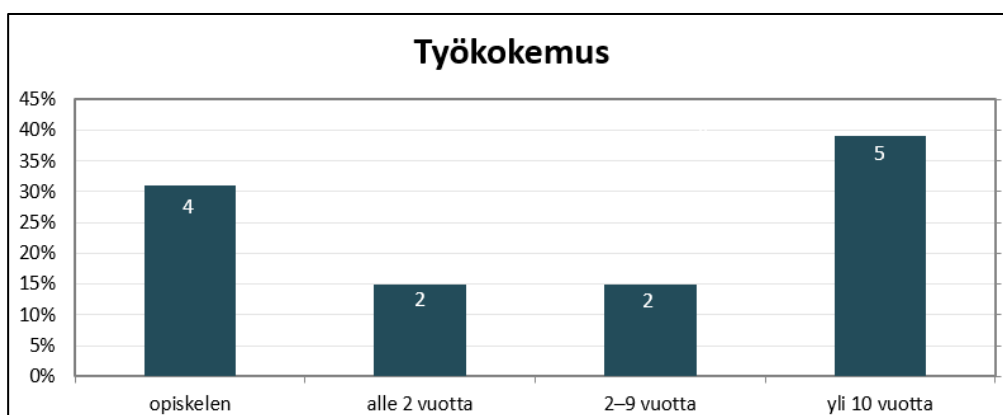
Taustamuuttujina tutkimuksessa oli demografiset tekijät. Kyselyyn vastaajilta tiedusteltiin ikä, toimiala ja työkokemus (kuvat 3, 4 & 5). Vastaajia saatiin eri ikäryhmistä ja toimialoilta. Vastausmäärä on ilmoitettu kuvissa kappalemääränä, sillä prosentuaalisesti ilmoittaminen otantakokoon nähden voisi aiheuttaa vääринymmärrystä.

Kuva 3. Vastaajien ikäjakauma

Kuva 4. Vastaajien toimiala

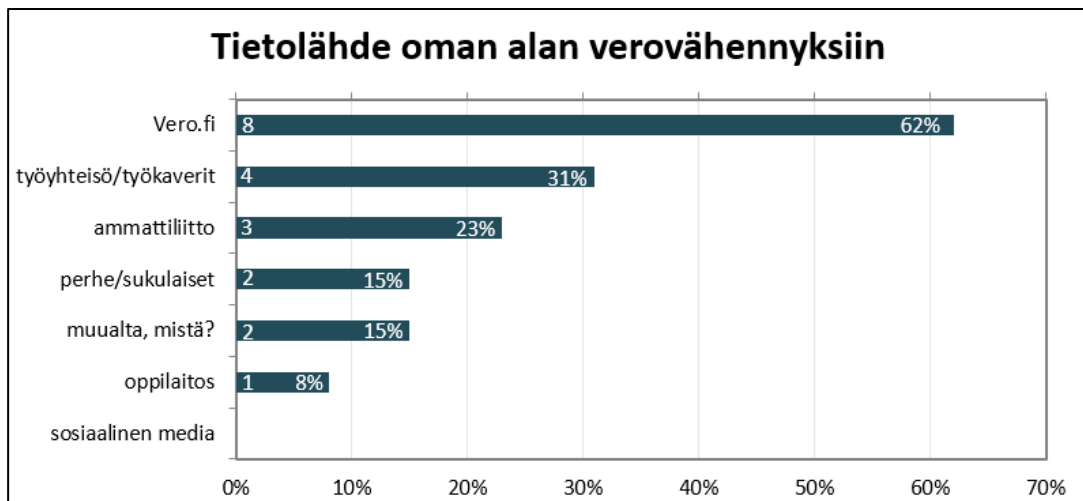
Kuva 5. Vastaajien työkokemus

Vastaajista yhdeksällä on työkokemusta opinnäytetyön tarkastelemilta aloilta ja neljä valmistuu pian aloille ammattikoulusta. Työssäkävivistä suurimmalla osalla on yli kymmenen vuoden kokemus. Vastaajista kuusi uskoi tietävänsä, kumman alan työntekijä on, mutta vain kolmelle molemmat termit olivat vastausten perusteella tutut. Yksi antoi määritelmät erityisalalle sekä liikkuvalla alalle, sillä on työskennellyt molemmilla aloilla. Liikkuvalla alalla työskentelyä perusteltiin seuraavanlaisesti:

”Liikkuva ala, koska ikinä ei tiedä minne tie vie / tulee liikuttua ei paikoissa”

”Liikkuva ala, liikun toimipisteeltäni muihin työkohteisiin.”

”Aikanaan kun tein timpurin hommia, haettiin pakettiautot ja työkoneet aina hallilta = liikkuva työ.”

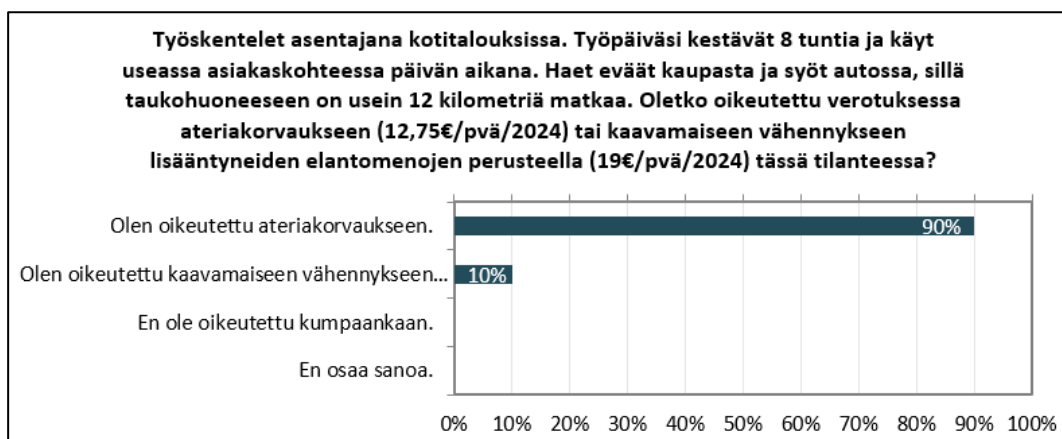
Kuva 6. Vastaajien tietolähteet alan verovähennyksiin liittyen

Vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon tietolähteikseen. Kuva 6 osoittaa, että pääasiassa tietolähteenä käytetään vero.fi-sivustoa, kun haetaan tietoa vähennyksistä. Vastaajista yhdeksällä on työkokemusta opinnäytetyötä koskevilta aloilta. Heistä kuusi vastasi hakeneensa tietoa vero.fi-sivuilta, neljä työyhteisöltä ja kolme ammattiliitolta. Kaksi työkokemusta omaavaa vastaajaa vastasi kohtaan ”muualta, mistä?”, etteivät ole hakeneet tai saaneet tietoa mistään.

Vastaajien tulkinta esimerkkitalanteista

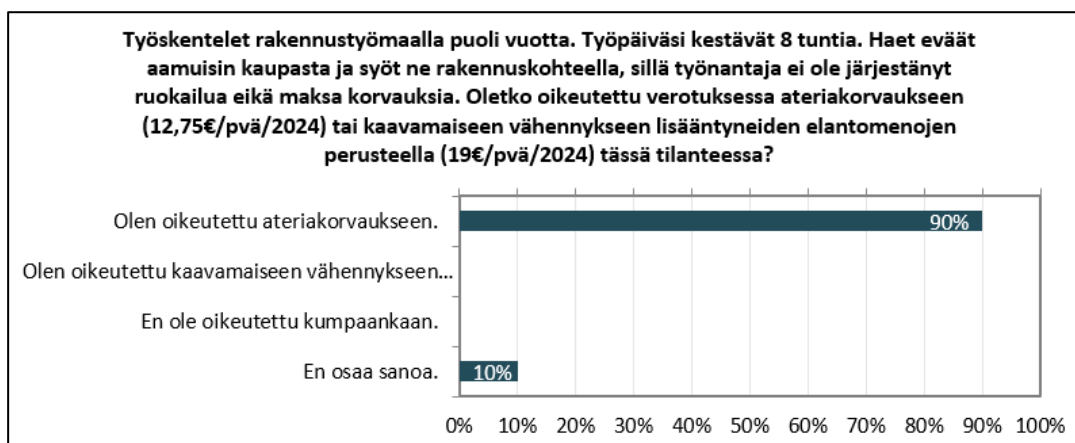
Kyselyssä oli kaksi esimerkkitalannetta ruokailukustannuksista ja kaksi esimerkkitalannetta matkakuluista. Tarkoituksena oli selvittää, tulkitsevatko vastaajat tilanteiden työntekijän liikkuvaan vai erityisalaan kuuluvaksi ja miten he näkevät vähennysoikeuden. Kuljetusalan vastaajille kysymykset oli muotoiltu heidän työtehtäviinsä sopiviksi ja matkakulukysymystä ei ollut ollenkaan, sillä heillä yleensä on varsinainen työpaikka. Käydään aluksi läpi ruokailukustannuskysymykset ja niiden tulokset.

Ruokailukulut. Vastaajia ensimmäiseen kysymysryhmään oli kymmenen (n=10), kun kuljetusalan työntekijöitä (n=3) ei lasketa mukaan. Kirjoittaja on laatinut esimerkkitalanteet. Tulosten yhteydessä esitetään myös tilanteiden oikea menettely, joka on käyty läpi kahden verovirkailijan kanssa.

Kuva 7. Vastaajien tulkinta liikkuvan alan työntekijän oikeudesta vähentää ruokailukuluja

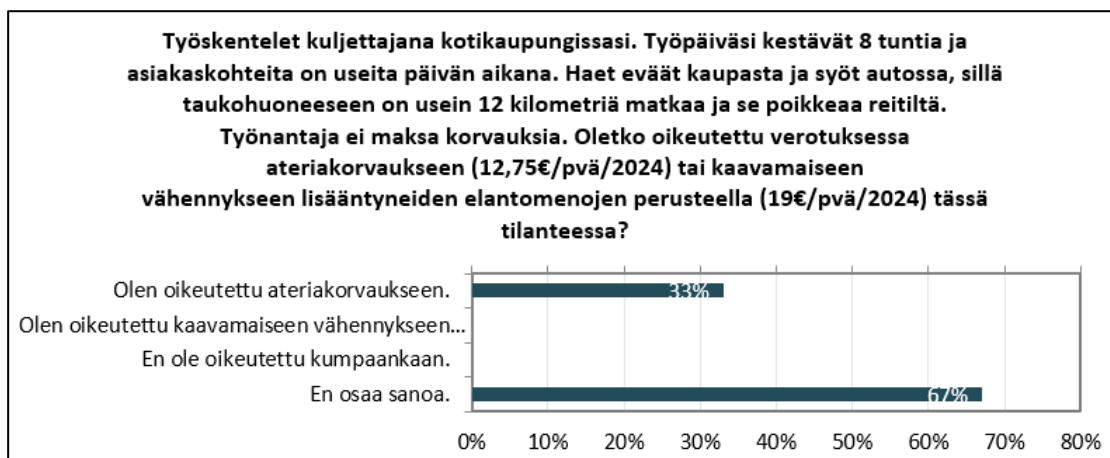
Ensimmäiseen tilanteeseen (kuva 7) yhdeksän vastasi asentajan olevan oikeutettu ateriakorvaukseen verovähennyksenä ja yksi vähennykseen lisääntyneiden elantomenojen perusteella. Tilanteen henkilön työkohteet vaihtuvat päivittäin, joten hänet katsotaan liikkuvan alan työntekijäksi. Hän ei ole oikeutettu ateriakorvaukseen, sillä hän ei täytä tässä tilanteessa erityisalan määritelmää. Hän ei ole oikeutettu korvaukseen myöskään lisääntyneiden elantomenojen osalta, sillä matka taukokuoneeseen ei täytä yli 15 kilometrin etäisyysvaatimusta.

Kuva 8. Vastaajien tulkinta erityisalan työntekijän oikeudesta vähentää ruokailukuluja

Toiseen tilanteeseen (kuva 8) yhdeksän vastasi rakennustyömaalla työskentelevän olevan oikeutettu ateriakorvaukseen ja yksi ei osannut sanoa. Tilanteen henkilö on oikeutettu ateriakorvaukseen, sillä hän työskentelee rakennusalalla, ruokailua ei ole järjestetty, korvauksia ei ole maksettu ja työpäivän kestovaatimus täyttyy.

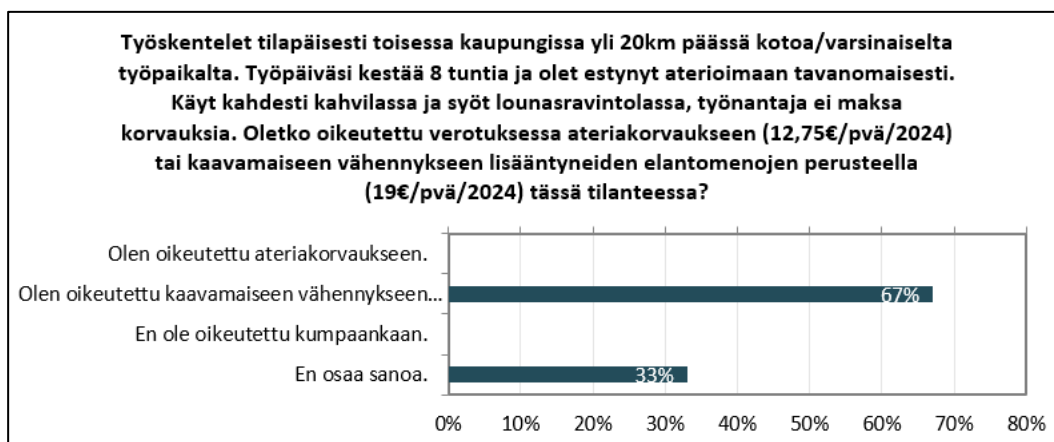
Vastaavat kysymykset esitettiin kuljetusalan vastaajille, joita oli kolme (n=3). Vastaajista yksi oli opiskelija ja kaksi työkokemusta omaavia. Alla käymme läpi tilanteet, vastaajien näkemyksen ja oikean menettelytavan.

Kuva 9. Vastaajien tulkinta liikkuvan alan työntekijän oikeudesta vähentää ruokailukuluja

Kuvan yhdeksän (9) tilanteessa yksi vastaaja toteaa kuljettajan olevan oikeutettu ateriakorvaukseen verovähennyksenä ja kaksi ei osannut sanoa. Kuljettaja ei ole oikeutettu ateriakorvaukseen verovähennyksenä, sillä kohteet vaihtuvat päivittäin ja hän ei työskentele erityisalalla (rakennus-, maanrakennus, metsäala). Hän ei ole oikeutettu myöskään vähennykseen lisäntyneiden

elantomenojen perusteella, sillä 15 kilometrin etäisyysvaatimus taukokuoneeseen ei täyty.

Kuva 10 Vastaajien tulkinta liikkuvan alan työntekijän oikeudesta vähentää ruokailukuluja erityisellä työtekemispaikalla

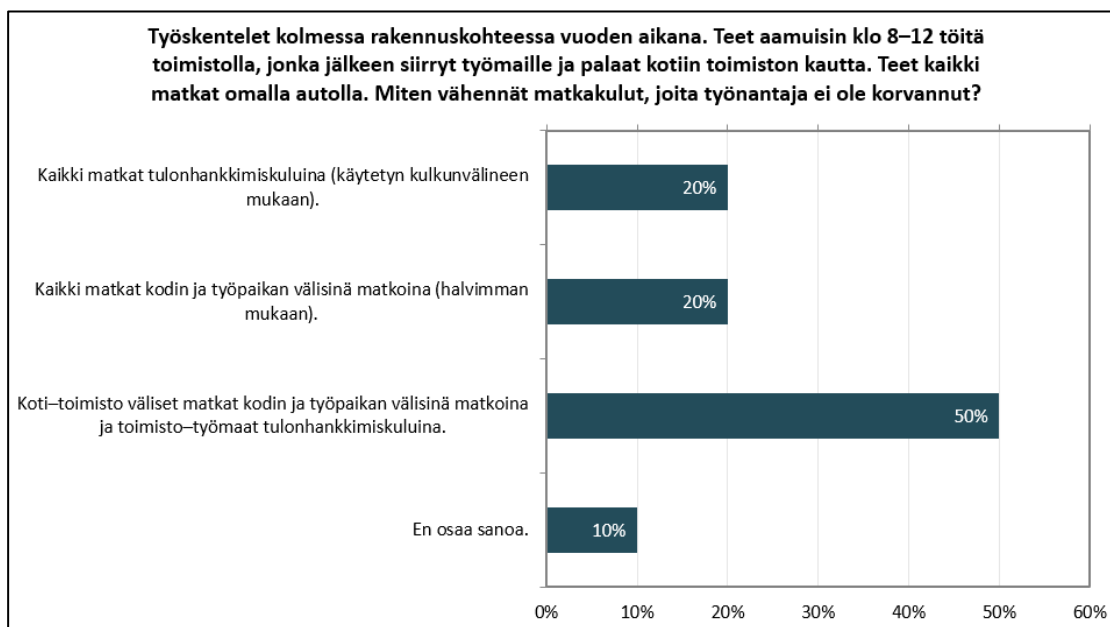
Toisessa tilanteessa (kuva 10) kaksi vastasi kuljettajan olevan oikeutettu vähennykseen lisääntyneiden elantomenojen perusteella ja yksi ei osannut sanoa. Tilanteen kuljettaja on oikeutettu vähennykseen lisääntyneiden elantomenojen perusteella, sillä kesto- ja etäisyysvaatimukset täyttyvät sekä työskentely on tilapäistä.

Matkakulut. Siirrytään esimerkkitapausten tuloksiin matkakulujen osalta. Matkakuluissa vastaajia oli kymmenen (n=10), sillä kuljetusalan työntekijöille ei esitetty matkakulukysymyksiä. Heillä yleensä on varsinainen työpaikka, jonne siirtymisen he saavat vähentää kodin ja työpaikan välisiä matkoja eli halvimman kulkuneuvon mukaan.

Kuva 11. Vastaajien tulkinta erityisalan työntekijän oikeudesta vähentää ruokailukuluja

Ensimmäisessä tilanteessa (kuva 11) työntekijä katsotaan erityisalan työntekijäksi, sillä hän työskentelee rakennusalalla. Satunnaiset käynnit varastolla eivät muodosta varsinaista työpaikkaa, sillä työskentely tapahtuu muualla. Tilanteen henkilö saa vähentää kaikki matkat tulonhankkimiskuluina eli käytetyn ajoneuvon mukaan ja ilman omavastuuta.

Kuva 12. Vastaajien tulkinta erityisalan työntekijän, jolle muodostuu varsinainen työpaikka, oikeudesta vähentää ruokailukuluja

Toisessa tilanteessa (kuva 12) rakennusalalla työskentelevä henkilö työskentelee päivittäin toimistolla ja siirtyy tämän jälkeen työmaille. Oletettavasti hän työskentelee esimerkiksi työnjohtajana, jolloin toimistosta muodostuu varsinainen työpaikka ja vaihtuvista työmaista erityisiä työntekemispaikkoja. Tilanteen henkilö voi hakea verotuksessaan kodin ja toimiston väliset matkat kodin ja työpaikan välisinä matkoina (halvimman mukaan) ja toimisto–työmaa siirtymät tulonhankkimiskuluina.

Vastaajien kokemat haasteet

Kuvassa 13 on esitetty, missä vastaajat kokevat haasteita hakiessaan verovähennyksiä. Vastaajien mukaan haastavinta verovähennysten hakemisessa on, ettei tiedä mihin vähennyksiin on oikeutettu. Puolet vastaajista toivat avoimissa kysymyksissä ilmi yleistä tietämättömyyttä veroasioihin liittyen.

Kuva 13. Vastaajien haasteet verovähennysten hakemisessa

Omin sanoin haasteita perusteltiin muun muassa seuraavasti:

”Moni asia vaikuttaa vähennysten määrään, joten ei ole kovin selkeää. Tiedon etsimiseen ja sisäistämiseen Veron sivuilta menee aikaa. Koulussa ei opeteta.”

”Täytyy olla todella tarkkana, milloin saa vähentää mitään kuluja. Vaatii etsimistä netistä. Veron sivuilla monta esimerkkiä, mutta silti vaikea ymmärtää.”

Erityisalalla työskentelevä luottamushenkilö kommentoi haasteeksi muuttuvat vero-ohjeet: ”Joka vuosi tarvitsee tarkastaa ja nyt on tullut ateriakorvauksen ostoedusta selvitystä, kun emme saa lounasetua vaan ostamme sen työnantajalta, mutta tässä kohtaa verottaja tulkitsee sitä nykyään ateriaeduksi. Selvityksessä poistetaanko ostoetu nyt sitten kokonaan erityisalalla työskenteleviltä.”

Vastaajien joukossa oli myös henkilöitä, jotka eivät koe haasteita matkaku-
luista kysyttäessä. Tätä perusteltiin muuttumattomilla tilanteilla, joihin lukeutui-

vat rakennuskohteeseen suoraan meneminen ja rakennushankkeiden pitkäkestoisuus, jolloin työskennellään samalla työmaakohteella esimerkiksi kaksi vuotta.

”Joskus on tullut verottajalta kyselyjä pitkällä työmaalla ns. kiinteästä toimipisteestä / varsinaisesta työntekopaikasta, mutta näistäkin on selvitty, kun on verottajalle kertonut, että kohteen kesto on esim. 24 kk, ja että kyseessä on tilapäinen työkohde.”

”Mielestäni löytyy kyllä ihan hyvin aineistoa verottajankin sivuilta, kunhan aiheeseen viitsii vain vähän perehtyä.”

6.2 Asiantuntijoiden sähköpostihaastattelun tulokset

Rakennusliitto ry:lle lähetettyyn sähköpostihaastatteluun vastasi kolme asiantuntijaa, joista kullekin on kertynyt työkokemusta 15–25 vuotta asiantuntijatehtävistä. Jokaisella vastaajalla on oma osa-alueensa, jonka parissa pääasiassa työskentelee. Vastaajista kaksi toteaa, että verovähennyskysymyksiä tulee kausiluontoisesti – keväisin veroilmoitusten täyttöaikana päivittäin.

Eniten asiakkaita pohdituttaa matkakustannusten korvaukset ja ateriakorvaukset. Kysymyksiä tulee työn liikkuvuuteen ja viikoittaisiin työmaiden vaihtuvuuksiin liittyen eli epäselvyyttä aiheuttaa varsinaisen työpaikan muodostumisen käsite. Asiantuntija nosti esille myös kimpakyytitilanteet, joissa lähdetään yrityksen toimipisteeltä. Lisäksi työkalukorvauksista tulee tiedusteluja, kun käytetään omia työvälineitä.

Asiantuntijoiden mukaan Verohallinnon ohjeistukset ovat selkeitä ja Rakennusliiton sivuilta löytyy suorat linkit vero.fi sivustolle vähennysten osalta. Asiakkaat eivät kuitenkaan avaa linkkejä tai haluavat vielä henkilökohtaisen varmistuksen ilmoituksensa oikeellisuudesta. Varmistusta halutaan itse vähennyksiin, että niiden kirjaamiseen veroilmoituksella, jotta vähennys on oikealla paikalla.

Kolmannelle vastaajalle verovähennyskysymyksiä ei tule edes vuosittain, mutta yleisin kysymys on liittynyt matkakuluihin ja verottajan tulkintaan kiinteästä työpaikasta. Vastaaja uskoo vero-ohjeistuksien olevan hyvällä tasolla hänen osa-alueellaan, sillä tiedusteluja tulee harvoin alan työntekijöiltä.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselymenetelmä nähdään tehokkaana tutkimustapana, sillä sen avulla voidaan tavoittaa suuri määrä henkilöitä. Kyselyssä voidaan myös selvittää useita asioita kerralla. Onnistuneesta lomakkeesta saadut aineistot ovat nopeasti käsiteltävissä ja analysoitavissa tietokoneen ohjelmien avulla. (Hirsjärvi ym. 2010, 195.)

Kyselytutkimuksessa on myös heikot kohtansa. Yleisellä tasolla kyselytutkimuksesta saatua aineistoa pidetään pintapuolisena, sillä vastaajien suhtautumisesta kyselyn täyttämiseen ei voida olla varmoja – vastaajat voivat vastata huolimattomasti tai epärehellisesti. Kysymysten asettelukin voi aiheuttaa vääринymmärryksiä, jolloin tulokset eivät ole luotettavia. Joissain tapauksissa myös kato eli vastaamattomuus on suuri ongelma. (Hirsjärvi ym. 2010, 195.)

Tutkimuksessa selvitettiin kohderyhmien mielipiteitä ja tämänhetkistä käsitystä verovähennystilanteisiin liittyen. Vastaajalle annettiin mahdollisuus vastata ”en osaa sanoa”, jolloin vastaajaa ei pakotettu arvaamaan vaihtoehtojen välillä tai keksimään avoimiin kysymyksiin vastauksia. Kyselytutkimuksella ei valitettavasti pääse esittämään tarkentavia kysymyksiä, joten syyt haasteille jäivät pintapuolisiksi. Kyselyssä ei myöskään kysytty, maksaako työnantaja korvauksia, jolloin olisi ymmärrettävää, ettei verovähennyksiin ole tutustuttu tarkemmin. Myös kato eli vastaamattomuus kyselyssä oli suurta, jolloin kyselyn tuloksia ei voi yleistää. Rakennusliiton asiantuntijan vastaukset kuitenkin vahvistivat, että haasteet ovat todellisia ja jokavuotisia alojen työntekijöiden keskuudessa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

Tutkimuskysymykseni oli ”Millainen on kohderyhmien ymmärrys liikkuvan ja erityisalan verovähennysoikeuksista?” ja alitutkimuskysymykset: ”Mikä on asiakkaiden ymmärrys liikkuvasta ja erityisalasta? Mitä haasteita hakemisessa on? Miten ohjeistusta ja hakemista voisi kehittää?”

Tutkimus vahvisti sen, että liikkuvan ja erityisalan erottamisessa on haasteita. Vastaajien on vaikea hahmottaa, milloin ja millä perusteilla heidät katsotaan liikkuvan tai erityisalan työntekijöiksi. Ylipäätään termit eivät olleet tutut, jolloin on hyvinkin mahdollista, että työskentelyolosuhteita tulkitaan väärin ja täten vähennyksiä haetaan virheellisesti.

Edellisessä luvussa 6.3. käytiin läpi tutkimuksen luotettavuutta. Johtopäätöksissä on tärkeä ottaa huomioon otantakoon pienuus ja tarkentavien kysymysten puute. Vastaajissa saattoi olla henkilöitä, joille työnantaja maksaa korvauksia ja tällöin vero-ohjeistuksiin tutustuminen ei ole ollut ajankohtaista – puolet vastaajista eivät olleet nimittäin hakeneet työhön liittyviä vähennyksiä, tosin heistä neljä oli opiskelijoita.

Tutkimuksen perusteella vero.fi-ohjeistukset ovat kattavia, mutta aikaa menee tiedon etsimiseen ja luetunymmärtämiseen. Totean itsekin, että vero.fi-sivustolla on hyviä ohjeistuksia esimerkiksi erilaisista verovähennystilanteista. Myös vähennysten hakemisesta OmaVerossa on kuva- ja videomuotoiset ohjeet. Rakennusliiton asiantuntijoiden vastausten perusteella moni ei kuitenkaan käy vero.fi-sivustolla tai luota omaan tulkintaansa.

Edellä mainitun perusteella voisi todeta, ettei ihmisillä riitä aika tai kiinnostus etsiä tilanteestaan tietoa ja lukea siihen liittyviä pitkiä tekstejä. Oma työtilanne ei välttämättä myöskään vastaa esimerkkitalanteita, jolloin voi olla vaikea hahmottaa omaa vähennysoikeuttaan. Sen takia on tärkeää, että henkilökohtaista neuvontaa on kaikille saatavilla.

Verohallinto on supistanut toimipisteitään ja aukiolojaan siirtyen ajanvarauksiin ja etäyhteyksiin. Lokakuussa 2024 myös puhelinpalvelu verokorttiasioihin liittyen supistui arkisin kello 9–12 (muut linjat 9–16), sillä asiakkuusjohtaja Hilikka Pelanderin sanoin niistä ”huomattava määrä olisi mahdollista hoitaa helposti ja itsenäisesti OmaVerossa” (Verohallinto 2024). Uskon, että digitalisaation myötä nuoremmille sukupolville OmaVero järjestelmänä ei tuota vaikeutta, mutta tilanteiden tulkinta kyllä. Ajatukseni tulevaa varten on, että neuvonta pysyi edelleen kaikille helposti saavutettavana, sillä verovelvollisuus koskee kaikkia tulonsaajia.

Rakennusliitto ry:n asiantuntijalta tuli palautetta myös käsittelijöiden tulkinnasta: ”Ohjeet ovat erittäin hyvät, mutta käsittelijät tulkitsevat niitä eri tavalla eri puolella Suomea. Jos rakentaja käy silloin tällöin yrityksen toimistolla tai varastolla, osa käsittelijöistä tulkitsee, ettei erityisalojen ehdot täyty. Joidenkin ammattien kohdalla tulkinta on kirjavapaa esim. LVI-ala ja lattianpäällystys-ala.” Verotuksen tulisi olla oikea määräistä, valtakunnallisesti yhdenmukaista, laadukasta ja asiakkaiden näkökulmasta ennakoitavaa. Täten tulisi kiinnittää huomiota, ettei ohjeistuksissa ja koulutuksissa synny tulkinnanvaraa käsittelijöiden välillä.

8 LOPUKSI

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutustuttaa kirjoittaja ja lukija liikkuvan ja erityisalan määritelmiin sekä niiden yleisimpiin verovähennyksiin, joita ovat matka- ja ruokailukustannuksiin liittyvät kulut. Tavoitteena oli selvittää, miten aloilla työskentelevät tuntevat vähennysoikeudet alojen välillä ja millaisia haasteita he kohtaavat tämän suhteen.

Kirjoittajalla oli hieman tuntumaa siitä, että vähennysten hakemisessa on haasteita. Kvantitatiivisella kyselytutkimuksella lähdettiin tutkimaan haasteiden yleisyyttä ja syitä. Tämä tutkimus ei tavoittanut tarpeeksi vastaajia, joten opinnäytetyön loppupuolella kirjoittaja lähestyi vielä Rakennusliitto ry:n asiantuntijoita sähköpostitse, jotka vastauksillaan vahvistivat ongelman olemassaoloa. Tämän myötä tutkimustuloksia lähestyttiin pääasiassa kvalitatiivisin metodein.

Opinnäytetyön tutkimus toi ilmi ongelmakohtia, mutta syvälliset syyt haasteille jäi vielä selvittämättä. Nämä olisivat tulleet varmasti esille henkilökohtaisissa haastatteluissa tarkentavien kysymysten myötä. Tähän kirjoittaja ei kuitenkaan löytänyt sopivia ja suostuvaisia haastateltavia. Opinnäytetyö syvensi ainakin kirjoittajan ymmärrystä alojen eroihin ja verovähennystilanteisiin liittyen, kun ajan kanssa sai tutustua vero.fi ohjeistuksiin ja oikeuskäytäntöihin.

LÄHTEET

Creswell, D. & Creswell J, 2023. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches 6. painos. SAGE Publications.

Finlex. 2024. Lainkirjoittajan opas. Säättämisen sanastoa. E-kirja. Saatavissa: <https://lainkirjoittaja.finlex.fi/24-lakikieli/24-3/> [viitattu 9.6.2024].

Hakala, J. 2024. Laadullisen tutkimuksen ABC : menetelmäopas opinnäytteen tekijälle. Gaudeamus Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.231231?sid=4872297573> [viitattu 22.11.2024].

Helsingin hallinto-oikeus. 2009. 07172-3/07/8101. Saatavissa: https://www.finlex.fi/fi/oikeus/hao/2009/helsingin_hao20090320?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ty%C3%B6matka [viitattu 18.2.2025].

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15–16.painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Itä-Suomen hallinto-oikeus. 2015. 01060/15/8101. Saatavissa: https://www.finlex.fi/fi/oikeus/hao/2015/ita-suomen_hao20151553?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ateriakorvaus [viitattu 15.2.2025].

Keskusverolautakunta. 2009. 871/80/2009. Saatavissa: [https://www.edilex.fi/kvl/20090059?allWords=varsinainen+ty%C3%B6paikka&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typelds\[\]=112%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=475943](https://www.edilex.fi/kvl/20090059?allWords=varsinainen+ty%C3%B6paikka&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typelds[]=112%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=475943) [viitattu 18.2.2025].

Korkein hallinto-oikeus. 2004. KHO:1270/2/03. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2004/200401893?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=elantomeno%2A> [viitattu.16.2.2025].

Korkein hallinto-oikeus. 2005 KHO:1235/2/04. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/lyhyet/2005/200502450?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=viiikonloppumatka> [viitattu 16.2.2025].

Korkein hallinto-oikeus. 2012. 3680/2/10. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2012/201202580?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kakkos asunto> [viitattu 18.2.2025].

Korkein hallinto-oikeus. 2016. KHO:2016:42. Saatavissa: <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1459943166541.html> [viitattu 11.12.2024].

Myllymäki, J., Myrsky, M. & Rabinä, T. 2019. Henkilökohtaisen tulon verotus. E-kirja. Saatavissa <https://verkkokirjahylly-almatalent.fi.ezproxy.xamk.fi/teos/DAHBCXDTEB#piste:tN> [viitattu 15.11.2024].

Räbinä, T. 2023. Verotusmenettelyn perusteet. Alma Talent. E-kirja. Saatavissa: [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.xamk.fi/teos/GAIBBXXTBBAEE#kohta:1\(\(20\)Johdanto\(:1.1\(\(20\)Muodollinen\(\(20\)vero-oikeus\(\(20\)ja\(\(20\)sen\(\(20\)\)\(\(e4\)hteet/piste:tE5](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.xamk.fi/teos/GAIBBXXTBBAEE#kohta:1((20)Johdanto(:1.1((20)Muodollinen((20)vero-oikeus((20)ja((20)sen((20))((e4)hteet/piste:tE5) [viitattu 13.11.2024].

Tuloverolaki 30.12.1992/1535. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535> [viitattu 11.12.2024].

Turun hallinto-oikeus. 2001. Turun HAO:00483/01/1000. Saatavissa: https://www.finlex.fi/fi/oikeus/hao/2001/turun_hao20010456?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ate-riakorvaus [viitattu 15.2.2025].

Valtiovarainministeriö. 2024. Pääomatulojen verotus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://vm.fi/verotus/henkiloverotus/paaomatulojen-verotus> [viitattu 13.11.2024].

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/ser-ver/api/core/bitstreams/bc1c2c8a-0eb8-4881-ba8f-510ce386b810/content> [viitattu 19.12.2024].

Verohallinnon päätökset VH/6444/00.01.00/2023. 2023. Kuntien ja seurakuntien tuloveroprosentit vuonna 2024. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47465/kuntien-ja-seurakuntien-tuloveroprosentit-vuonna-2024/> [viitattu 15.11.2024].

Verohallinto. 2023. Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2024. VH/6295/00.01.00/2023. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47405/verohallinnon-paatos-verovapaista-matkakustannusten-korvauksista-vuonna-2024/> [viitattu 11.11.2024].

Verohallinto. 20.9.2024. Verohallinto järjestää palveluitaan uudestaan: verokorttiasioissa puhelinpalvelua vain aamupäivisin. [WWW.dokumentti](https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2024/verohallinto-j%C3%A4rjest%C3%A4%C3%A4-palveluitaan-uudestaan-verokorttiasioissa-puhelinpalvelua-vain-aamup%C3%A4ivisin/). Saatavissa: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2024/verohallinto-j%C3%A4rjest%C3%A4%C3%A4-palveluitaan-uudestaan-verokorttiasioissa-puhelinpalvelua-vain-aamup%C3%A4ivisin/> [viitattu 23.2.2025].

Vero.fi. 2024a. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulonhankkimiskulut-ansiotuloista9/> [viitattu 11.12.2024].

Vero.fi. 2024b. Erityisalalla työskentelevän matkakustannukset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/65718/erityisalalla-tyoskentelevan-matkakustannukset5/> [viitattu 7.11.2024].

Vero.fi. 2024c. Työmatkakustannusten korvaukset verotuksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48013/tyomatkakustannusten-korvaukset-verotuksessa5/#3-matka-varsinaiselle-ty%C3%B6paikalle-\(tvl-72-b-%C2%A7\)](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48013/tyomatkakustannusten-korvaukset-verotuksessa5/#3-matka-varsinaiselle-ty%C3%B6paikalle-(tvl-72-b-%C2%A7)) [viitattu 8.11.2024].

Vero.fi. 2024d. Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan-tulon-laskeminen-henkil%C3%B6verotuksessa7/#2.3-puhdas-ansiotulo> [viitattu 18.11.2024].

Vero.fi. 2024e. Työasuntovähennys VH/1715/00.01.00/2024. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48870/tyoasuntovahennys4/#4-vakituinen-asunto-ja-ty%C3%B6asunto> [viitattu 19.11.2024].

Vero.fi. 2024f. Matkakustannusten vähentäminen palkansaajan verotuksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48861/matkakustannusten-vahentaminen-palkansaajan-verotuksessa8/> [viitattu 25.11.2024].

Vero.fi. 2024g. Asunnon ja työpaikan väliset matkat. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/vahennykset/matkakulut/asunnon-ja-tyopaikan-valiset-matkat/> [viitattu 28.11.2024].

Vero.fi. 2024h. Liikkuvaa työtä tekevän matkat. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/vahennykset/matkakulut/liikkuvaa-tyota-tekevan-matkat/> [viitattu 28.11.2024].

Vero.fi. 2024i. Etätyö ja vähennykset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/vahennykset/etatyo-ja-vahennykset/> [viitattu 2.12.2024].

Vero.fi. 2024j. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/ulkomailta-suomeen/yleinen-ja-rajoitettu-verovelvollisuus/> [viitattu 11.12.2024].

Vero.fi. 2024k. Valtion tuloveroasteikko 2025. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/ansiotulot/> [viitattu 25.11.2024].

Vero.fi. 2024l. Verohallinnon päätös matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2024 toimitettavassa verotuksessa. VH/6353/00.01.00/2024. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47204/verohallinnon-paatos-matkakuluvahennyksen-maarasta-vuodelta-2024-toimitettavassa-verotuksessa/> [viitattu 22.11.2024].

Verohallinnon yhtenäistämisohteet vuodelta 2024 toimitettavaa verotusta varten. 2024. vero.fi WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48275/verohallinnon-yhtenaistamisohjeet-vuodelta-2024-toimitettavaa-verotusta-varten/#2.3-matkakustannusten-ja-lis%C3%A4%C3%A4ntyneiden-elantomenojen-arviointi> [viitattu 12.12.2024].

Veronmaksajat. 2024. Verovähennykset ansiotuloista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/neuvot/henkiloverotus/tyo-elake-ja-etuudet/verovahennykset/verovahennykset/#daed7103> [viitattu 7.11.2024].

Veronmaksajat. 2025. Kilometrikorvaukset. WWW-dokumentti. Saatavissa: Veronmaksajat. 2024. Verovähennykset ansiotuloista. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.veronmaksajat.fi/neuvot/henkiloverotus/tyo-elake-ja-etuudet/paivarahat-ja-kilometrikorvaukset/kilometrikorvaukset/?_gl=1*18c55mo*_up*MQ..*_ga*MTg3ODI0MzcxNy4xNzM3NDU-wNzQ4*_ga_MYTTQFQN21*MTczNzQ1MDC0Ny4xLjAuMTczNzQ1MDC0Ny4wLjAuMA..#daed7103 [viitattu 21.1.2025].

Veronmaksajat. 2025a. Päivärahat. WWW-dokumentti. Saatavissa: Veronmaksajat. 2024. Verovähennykset ansiotuloista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/neuvot/henkiloverotus/tyo-elake-ja-etuudet/paivarahat-ja-kilometrikorvaukset/paivarahat/#daed7103> [viitattu 21.1.2025].

Opinnäytetyön kyselylomake

Kiitos mielenkiinnostasi osallistua AMK-opinnäytetyöni tutkimusosuuteen. Voit vastata kyselyyn, mikäli työskentelet tai opiskelet viimeistä vuotta jollain seuraavista aloista:

Rakennus- tai maanrakennusala
Pintakäsittelyala
Talotekniikka-ala
Sähkö- tai automaatioala
Kuljetusala

Kyselyssä on enintään 17 kysymystä, joilla selvitetään vastaajien ymmärrystä liikkuvan ja erityisalan erottelusta sekä niiden yleisimmistä verovähennyksistä.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja. Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti. Yksittäisen henkilön vastaukset eivät ilmene tuloksista, ja avoimet vastaukset raportoidaan niin, ettei niistä pysty tunnistamaan vastauksen antajaa.

Kyselyaineistoa käsittelee opinnäytetyön tekijä. Kyselyn tuloksista laaditaan kooste opinnäytetyön toimeksiantajalle. Kyselyaineisto tuhotaan opinnäytetyön ja sen arvioinnin valmistuttua.

Lisätietoja saat tarvittaessa opinnäytetyön tekijältä:

Sanni Kiri, osaki030@edu.xamk.fi

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk

1. Ikäsi?

- alle 20
- 21–35
- 36–45
- 46–55
- yli 56

2. Mikä vaihtoehtoista kuvastaa toimialaasi parhaiten?

- Rakennus- tai maanrakennusala
- Pintakäsittelyala
- Talotekniikka-ala (uudis- ja saneerauskohteet)
- Talotekniikka-ala (pienasennukset ja korjaukset)
- Sähkö- tai automaatioala (uudis- ja saneerauskohteet)

- Sähkö- tai automaatioala (pienasennukset ja korjaukset, kohteet vaihtuvat usein)
 - Kuljetusala
3. Työkokemus alalla vuosina?
- opiskelen
 - 1–2
 - 3–9
 - yli 10 vuotta
4. Onko liikkuvan alan ja erityisalan määritelmät sinulle ennestään tutut? Kumpaan mielestäsi kuulut ja millä perustein?
5. Mistä olet saanut tiedon verovähennyksistä ammattiisi liittyen?
- Vero.fi
 - ammattiliitto
 - oppilaitos
 - työyhteisö/työkaverit
 - perhe/sukulaiset
 - sosiaalinen media/keskustelupalsta
 - muualta, mistä?
6. Onko vähennyksien hakemisessa epäselvyyttä tai haasteita, millaisia?
- Vaikea löytää oikea kohta OmaVerosta/lomakkeista
 - En tiedä, mitkä vähennykset minulle kuuluvat
 - En tiedä, minkä suuruisina vähennykset minulle kuuluvat
 - jotain muuta, mitä?
 - Ei epäselvyyksiä eikä haasteita
 - En ole hakenut vähennyksiä.

Ruokailukustannukset verotuksessa

7. Työskentelet asentajana kotitalouksissa. Työpäiväsi kestävät 8 tuntia ja asiakaskohteita on päivän aikana useampia. Haet eväät kaupasta ja syöt autossa, sillä taukokuoneeseen on usein 10 kilometriä matkaa. Oletko oikeutettu verotuksessa ateriakorvaukseen (12,75€/pvä/2024) tai kaavamaiseen vähennykseen (19€/pvä/2024) tässä tilanteessa?
- Olen oikeutettu ateriakorvaukseen.
 - Olen oikeutettu osapäivärahaa vastaavaan korvaukseen.
 - En ole oikeutettu kumpaankaan.
 - En osaa sanoa.
8. Työskentelet rakennustyömaalla puoli vuotta. Työpäiväsi kestävät 8 tuntia. Haet eväät aamuisin kaupasta ja syöt ne rakennuskohteella, sillä työnantaja ei ole järjestänyt ruokailua. Oletko oikeutettu verotuksessa

ateriakorvaukseen (12,75€/pvä/2024) tai kaavamaiseen vähennykseen (19€/pvä/2024) tässä tilanteessa?

- Olen oikeutettu ateriakorvaukseen.
- Olen oikeutettu osapäivärahaa vastaavaan korvaukseen.
- En ole oikeutettu kumpaankaan.
- En osaa sanoa.

9. KULJETUSALA: Työskentelet kuljettajana kotikaupungissasi. Työpäiväsi kestävät 8 tuntia ja asiakaskohteita on useita päivän aikana. Haet eväät kaupasta ja syöt autossa, sillä taukokuoneeseen on usein 10 kilometriä matkaa. Oletko oikeutettu verotuksessa ateriakorvaukseen (12,75€/pvä/2024) tai kaavamaiseen vähennykseen (19€/pvä/2024) tässä tilanteessa?

- Olen oikeutettu ateriakorvaukseen.
- Olen oikeutettu osapäivärahaa vastaavaan korvaukseen.
- En ole oikeutettu kumpaankaan.
- En osaa sanoa.

10. KULJETUSALA: Työskentelet tilapäisesti toisessa kaupungissa yli 20km päässä kotoa/varsinaiselta työpaikalta. Työpäiväsi kestää 8 tuntia ja olet estynyt aterioimaan tavanomaisesti. Käyt kahdesti kahvilassa ja syöt lounasravintolassa, työnantaja ei maksa korvauksia. Oletko oikeutettu verotuksessa ateriakorvaukseen (12,75€/pvä/2024) tai kaavamaiseen vähennykseen (19€/pvä/2024) tässä tilanteessa?

- Olen oikeutettu ateriakorvaukseen.
- Olen oikeutettu osapäivärahaa vastaavaan korvaukseen.
- En ole oikeutettu kumpaankaan.
- En osaa sanoa.

11. Kerro vielä omin sanoin, mikä aiheuttaa eniten haastetta omaan alaasi liittyen ruokailukustannusten verovähennyksissä?

Matkakulut verotuksessa

12. Millä perustein kodin ja työpaikan välinen matka voidaan laskea oman auton käytön mukaan? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Julkista kulkuneuvoa ei ole lainkaan käytettävissä.
- Työssä tarvitaan autoa.
- Kävelymatka yhdensuuntaisella matkalla julkisilla on vähintään 3 kilometriä (esim. kotoa pysäkille, pysäkiltä työpaikalle).
- Odotusaika (ei matkustusaika) meno-paluumatkalla on yhteensä vähintään 2 tuntia.
- Lapsi viedään päivähoitoon tai kouluun työmatkalla.
- Matka alkaa tai päättyy klo 00.00 - 05.00 välisenä aikana.

- Oma auto on nopeampi kuin julkinen kulkuneuvo.
13. Työskentelet kolmessa rakennuskohteessa vuoden aikana. Asut Helsingissä ja käyt parina aamuna viikossa Helsingin varastolla hake-massa työvälineitä, jonka jälkeen siirryt työmaalle. Päivän päätteeksi ajat työmaalta kotiin. Teet kaikki matkat omalla autolla. Miten vähennät matkakulut, joita työnantaja ei ole korvannut?
- kaikki matkat tulonhankkimiskuluina.
 - kaikki matkat kodin ja työpaikan välisinä matkoina (halvimman mukaan).
 - kodin ja varaston välinen matka kodin ja työpaikan välisenä matkana ja varastolta työmaalle tulonhankkimiskuluina. Matka työmaalta kotiin tulonhankkimiskuluina.
 - kodin ja varaston välinen matka kodin ja työpaikan välisenä matkana ja varastolta työmaalle tulonhankkimiskuluina. Matka työmaalta kotiin kodin ja työpaikan välisenä matkana.
14. Työskentelet kolmessa rakennuskohteessa vuoden aikana. Asut Helsingissä ja teet aamuisin klo 8–12 töitä Helsingin toimistolla, jonka jälkeen siirryt työmaille ja palaat kotiin toimiston kautta. Teet kaikki matkat omalla autolla. Miten vähennät matkakulut, joita työnantaja ei ole korvannut?
- kaikki matkat tulonhankkimiskuluina.
 - kaikki matkat kodin ja työpaikan välisinä matkoina (halvimman mukaan).
 - koti-toimisto väliset matkat kodin ja työpaikan välisinä matkoina ja toimisto–työmaat tulonhankkimiskuluina.
15. Kerro vielä omin sanoin, mikä aiheuttaa eniten haastetta omaan alaasi liittyen matkakulujen verovähennyksissä?
16. Käytitkö vastaamiseen joitain tietolähteitä?
- Käytin, mitä?
 - En käyttänyt.

Opinnäytetyön sähköpostihaastattelu

Hei ___liiton asiantuntija,

Olen Sanni Kiri ja opiskelen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkissa tradenomiksi erikoistuen julkishallintoon ja juridiikkaan. Toteutan opinnäytetyötä liikkuvan alan ja erityisalan verovähennyksiin (matka- ja ruokailukulut) liittyen.

Tutkimuksessani selvitän vastaajien ymmärrystä liikkuvan ja erityisalan erottelusta sekä niiden yleisimmistä verovähennystilanteista. Kyselytutkimukseni ei valitettavasti saanut tarpeeksi vastaajia kohderyhmistä, joten lähestyn myös asiantuntijoita, jotka ovat tekemisissä alojen työntekijöiden kanssa.

Vastaaminen on vapaaehtoista. Haastateltavasta käytetään opinnäytetyössä termiä '___liiton asiantuntija' ja haastateltavan vastauksia voidaan käyttää opinnäytetyössä.

Toivoisin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Kauanko olet työskennellyt asiantuntijatehtävissä?
2. Kuinka usein sinulle tulee kysymyksiä verovähennyksiin liittyen?
3. Mitkä ovat yleisimmät kysymykset verovähennyksiin liittyen eli mikä aiheuttaa asiakkailenne eniten haasteita?
4. Miten itse koet Verohallinnon ohjeistukset erityisalan ja liikkuvan alan erotteluun ja niiden vähennyksiin liittyen?

Kiittäen ajastanne,

Sanni Kiri
Tradenomiopiskelija
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk